

FÖRSLAG

TILL

FÖRORDNING

ANGÅENDE

ARMÉNS PERSONAL ÖFVER STAT

ÄFVEN SOM TILL

KUNGÖRELSE ANGÅENDE SÄTTET FÖR OFFICERS- OCH RESERVOFFICERS-
VOLONTÄRERS ANTAGNING OCH UTBILDNING,

AFGIFNA AF

DEN AF KUNGL. MAJ:ET DEN 12 FEBRUARI 1904 I NÅDER FÖRORDNADE KOMMITTÉ
FÖR UTARBETANDE AF FÖRSLAG TILL ÄNDRADE FÖRESKRIFTER
RÖRANDE ARMÉNS ÖFVERTALIGA PERSONAL.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1904

TILL KONUNGEN.

I nådigt bref den 12 februari 1904 har Eders Kungl. Maj:t uppdragit åt en kommitté, bestående af undertecknade, att utarbete förslag till ändrade föreskrifter rörande arméns öfvertaliga personal.

Till fullgörande af berörda uppdrag har kommittén utarbetat förslag till:

- 1:o. Förordning angående arméns personal öfver stat; och
 - 2:o. Kungörelse angående sättet för officers- och reservofficers-volontärers antagning och utbildning;
- och får kommittén i underdånighet öfverlämna dessa förslag med motiv och bilaga.

Underdånigst
GUSTAF BJÖRLIN.

EB. VON HOFSTEN. S. G:SON WENNERBERG. GUST. BERENCREUTZ.

Stockholm den 30 juni 1904.

I.

Förslag

till

Förordning

angående arméns personal öfver stat.

Arméns personal öfver stat.

§ 1.

Arméns personal öfver stat utgöres af arméns öfvertaliga personal och af arméns reserver. *Arméns personal öfver stat.*

Arméns öfvertaliga personal.

§ 2.

Till arméns öfvertaliga personal räknas:
surnumerära underlöjtnanter, surnumerära sergeanter samt officers- och reservofficersvolontärer utom nummer;
officerare, underofficerare och civilmilitärer, hvilka undfått afsked från beställning på stat med tillstånd att såsom lönlösa kvarstå i regemente eller kår; samt
auditörer i regemente eller kår och vice auditörer. *Arméns öfvertaliga personal.*

§ 3.

Surnumerära underlöjtnanter m. fl.

Bestämmelser rörande surnumerära underlöjtnantern, surnumerära sergeanter samt officers- och reservofficersvolontärers utom nummer tjänstgöringsskyldighet meddelas af Konungen i kommandoväg.

Ifrågavarande personal åtnjuter under all tjänstgöring dagaflöning enligt reglementet för arméns aflöning under fred.

§ 4.

I regemente eller kår såsom lönlösa kvarstående officerare m. fl.

Officer, som afgår från beställning på stat, kan på ansökan till Konungen erhålla tillstånd att under högst två år kvarstå såsom lönlös i regemente eller kår, subalternofficer med bibehållen befordringsrätt; och må återinträde på stat i hvarje särskildt fall bero på Konungens pröfning.

Underofficer kan på enahanda sätt af regements- eller kårchef beviljas sådant tillstånd.

I denna § omförmäld officer är skyldig att tjänstgöra ej mindre under de årliga repetitions- (regements-) öfningarna, därest icke Konungen uppå därom gjord underdånig framställning finner skäl att i hvarje särskildt fall annorlunda bestämma, än äfven vid inträffande mobilisering och i krig så ock vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kan blifva anbefalld.

Samma tjänstgöringsskyldighet åligger underofficer, så framt icke arméfördelningschef på hemställan af vederbörande regements- eller kårchef finner skäl annorlunda bestämma.

Under ifrågavarande tjänstgöring åtnjuta officerare och underofficerare dagaflöning på sätt i § 3 sägs.

För civilmilitärer med lön på stat vid intendenturkåren gäller i tillämpliga delar hvad rörande officerare och underofficerare i denua § stadgas.

§ 5.

Auditörer i regemente eller kår äfvensom vice auditörer äro mot ersättning enligt reglementet för arméns aflöning under fred underkastade den tjänstgöringsskyldighet, Konungen i kommandoväg bestämmer.

*Auditörer i
regemente
m. fl.*

Arméns reserver.

§ 6.

Arméns reserver utgöras af regementens och kårers reserver — till hvilka räknas generalstabens, fortifikationens och de civilmilitära kårernas reserver — arméfördelningarnas reserver och generalitetets reserv.

*Reserver,
som skola
finnas.*

Regementens och kårers reserver.

§ 7.

Personalen i regementens och kårers reserver består af officerare och underofficerare samt underbefäl af manskapet äfvensom civilmilitärer af officers och underofficers rang.

*Beställnin-
gar vid re-
gementens
och kårers
reserver.*

§ 8.

Officerspersonalen i regementes eller kårs reserv utgöres af:

a) officerare, som med rätt till fyllnadspension afgått från beställning på stat vid regemente eller kår och ej varit chefer för själfständiga truppförband;

b) officerare, som vid eller efter afgång från beställning på stat utan rätt till fyllnadspension erhållit transport till regementes eller kårs reserv;

*Officersper-
sonalen i
regementes
eller kårs
reserv.*

c) till officerare i sådan reserv direkt befordrade; samt

d) officerare i värnpliktsåldern, som afgått från fast anställning utan att söka inträde i reserven.

Officersbeställningarna benämnas underlöjtnant, löjtnant, kapten (ryttmästare), major, öfverstelöjtnant och öfverste i N. N. regementes (kårs) reserv.

§ 9.

*Officer, som
afgått från
beställning
på stat med
rätt till fyll-
nadspension.*

Officer, som afgår från beställning på stat med rätt till fyllnadspension, är skyldig att inträda i vederbörande regementes eller kårs reserv och att kvarstå i samma reserv intill fyllda 65 år med tjänstgörings- skyldighet vid inträffande mobilisering och i krig äfvensom vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kan blifva anbefalld.

Under ifrågavarande tjänstgöring åtnjuter sådan officer dagaflöning på sätt i § 3 sägs.

§ 10.

*Officer, som
utan rätt till
fyllnads-
pension vunnit
inträde i
regementes
eller kårs re-
serv.*

Officer, som vid eller efter afgang från beställning på stat utan rätt till fyllnadspension vunnit inträde i regementes eller kårs reserv, och som tjänstgör ej mindre, så länge han i reserv kvarstår, vid inträffande mobilisering och i krig samt vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kan blifva anbefalld, än äfven intill 40 års ålder under vederbörande truppförbands repetitions- (regements-)öfningar minst hvar tredje år, erhåller

dels hvarje år, han tjänstgör, lön och beklädnadsbidrag af 350 kronor,

dels under all tjänstgöring dagaflöning, på sätt i § 3 sägs,

dels ock efter uppnådda 53 års ålder under sin återstående lifstid en årlig pension till belopp af 300 kronor.

Det åligger officer, som sålunda vunnit pension, att kvarstå i vederbörande truppförbands reserv intill fyllda 65 år.

§ 11.

Den, som blifvit direkt befordrad till officer i regementes eller kårs reserv, och som fullgör den tjänstgöringsskyldighet, som i § 10 stadgas, åtnjuter, förutom de i samma § bestämda förmåner, vid utnämningen *Officer, direkt befordrad till beställning i regementes eller kårs reserv.* *ekiperingshjälp* af 500 kronor; och åligger det officer, som sålunda vunnit pension, att kvarstå i vederbörande truppförbands reserv intill fyllda 65 år.

§ 12.

Officerare, hvilka, innan de öfverskridit värnpliktsåldern, afgått från fast anställning utan att söka inträde i vederbörande truppförbands reserv afvensom de i §§ 10 och 11 omförmälda officerare, som icke fullgjort i samma §§ stadgad tjänstgöringsskyldighet, äro likväl pliktiga att intill 40 års ålder kvarstå i sagda reserv och med sin åldersklass deltaga i de uti värnpliktslagen föreskrifna öfningar samt att, därest de icke blifvit från sina officersbeställningar i laga ordning skilda, fullgöra dessa öfningar i innehafvande officersgrad, i hvilken händelse de under tjänstgöringen åtnjuta lön och beklädnadsbidrag samt dagaflöning på sätt i § 10 sägs. *Officer i regementes eller kårs reserv, som icke fullgör för pension stadgad tjänstgöringsskyldighet.*

Det åligger sådana officerare att därjämte, så länge de tillhöra reserven, tjänstgöra vid inträffande mobilisering och i krig samt vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kan blifva anbefalld.

§ 13.

Underofficerspersonalen i regementes eller kårs reserv utgöres af:

- a) underofficerare, som afgått från beställning på stat med rätt till fyllnadspension; *Underofficerspersonalen i regementes eller kårs reserv.*
- b) underofficerare, som vid eller efter afgang från beställning på stat utan rätt till fyllnadspension erhållit transport till regementes eller kårs reserv;
- c) till underofficerare i sådan reserv direkt befordrade; samt
- d) underofficerare i värnpliktsåldern, som afgått från fast anställning utan att söka inträde i reserven.

Underofficersbeställningarna benämnas sergeant och fanjunkare (styckjunkare) i N. N. regementes (kårs) reserv.

§ 14.

Underofficer, som afgått från beställning på stat med rätt till fyllnadspension.

Underofficer, som afgår från beställning på stat med rätt till fyllnadspension, är skyldig att inträda i vederbörande regementes eller kårs reserv och att kvarstå i samma reserv intill fyllda 65 år med tjänstgöringsskyldighet vid inträffande mobilisering och i krig samt vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kan blifva anbefalld.

Under ifrågavarande tjänstgöring åtnjuter sådan underofficer dagaflöning på sätt i § 3 sägs.

§ 15.

Underofficer, som utan rätt till fyllnadspension vunnit inträde i regementes eller kårs reserv.

Underofficer, som vid eller efter afgang från beställning på stat utan rätt till fyllnadspension vunnit inträde i regementes eller kårs reserv samt såsom underofficer i sådan reserv fullgör tjänstgöringsskyldighet, motsvarande den, som i § 10 för officer stadgas, erhåller

dels hvarje år, han tjänstgör, lön och beklädnadsbidrag af 250 kronor,

dels under all tjänstgöring dagaflöning, på sätt i § 3 sägs,

dels ock efter uppnådda 53 års ålder under sin återstående lifstid en årlig pension till belopp af 200 kronor.

Det åligger underofficer, som sålunda vunnit pension, att kvarstå i vederbörande truppförbands reserv intill fyllda 65 år.

§ 16.

Underofficer direkt befordrad till beställning i regementes eller kårs reserv.

Den, som vid eller efter afgang från fast anställning blifvit direkt befordrad till underofficer i regementes eller kårs reserv samt såsom underofficer i sådan reserv fullgör tjänstgöringsskyldighet, motsvarande den, som i § 10 för officer stadgas, åtnjuter, förutom de i § 15 bestämda förmåner, vid utnämningen *ekiperingshjälp* af 300 kronor; och åligger det underofficer, som sålunda vunnit pension, att kvarstå i vederbörande truppförbands reserv intill fyllda 65 år.

§ 17.

Underofficerare, hvilka, innan de öfverskridit värnpliktsåldern, afgått från fast anställning utan att söka inträde i vederbörande truppförbands reserv äfvensom de i §§ 15 och 16 omförmälda underofficerare, som icke fullgjort i samma §§ stadgad tjänstgöringsskyldighet, äro likväl pliktiga att intill 40 års ålder kvarstå i sagda reserv och med sin åldersklass deltaga i de uti värnpliktslagen föreskrifna öfningar samt att, därest de icke blifvit från sina underofficersbeställningar i laga ordning skilda, fullgöra dessa öfningar i innehafvande underofficersgrad, i hvilken händelse de under tjänstgöringen åtnjuta lön och beklädnadsbidrag samt dagafflöning på sätt i § 15 sägs.

Underofficer, hvilken icke fullgör för pension stadgad tjänstgöringsskyldighet.

Det åligger sådana underofficerare att därjämte, så länge de tillhöra reserven, tjänstgöra vid inträffande mobilisering och i krig samt vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kan blifva anbefalld.

§ 18.

Underbefälspersonalen af manskapet i regementes eller kårs reserv utgöres af:

Underbefälspersonal af manskapet i regementes eller kårs reserv.

a) vicekorpraler (vicekonstaplar), korpraler (2. konstaplar) och distinktionskorpraler (1. konstaplar), hvilka vid eller efter afgang från fast anställning erhållit tillstånd att inträda i sådan reserv; och

b) värnpliktige, som efter fullgjord reservunderbefälsutbildning befordrats till underbefälsbeställning i regementes eller kårs reserv.

Underbefälsbeställningarna benämnas vicekorpral (vicekonstapel), korpral (2. konstapel) och distinktionskorpral (1. konstapel) i N. N. regementes (kårs) reserv.

§ 19.

Underbefälspersonal af manskapet i regementes eller kårs reserv skall, så länge samma personal är i beväringens åldern, kvarstå i truppförbandets reserv samt vara pliktig att där tjänstgöra vid inträffande mobilisering och i krig samt vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap

Underbefälspersonal af manskapet i regementes eller kårs reserv (forts.)

kan blifva anbefalld, äfvensom att, mot åtnjutande af de i § 35 mom. 2 värnpliktslagen bestämda förmåner och därjämte dagaflöning till det för fast anställd personal af motsvarande grad bestämda belopp, i innehafvande grad deltaga i de öfningar, som i värnpliktslagen föreskrifvas.

§ 20.

Civilmilitärer i regementens eller kårs reserv.

För civilmilitärer, tillhörande fältläkarkårens, intendenturkårens eller fältveterinärkårens reserver, gälla i tillämpliga delar enahanda bestämmelser som för officerare och underofficerare i regementens eller kårsers reserver; dock att civilmilitär, tillhörande fältläkarkårens eller fältveterinärkårens reserv, som, efter att hafva varit minst tre år fast anställd i någon af nämnda kårer, vunnit inträde i samma kårs reserv och därefter tjänstgör vid inträffande mobilisering och i krig äfvensom vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kan blifva anbefalld, äger, sedan han varit fast anställd eller tillhört reserven under sammanlagdt minst 20 år, att efter uppnådda 55 år komma i åtnjutande under sin återstående lifstid af pension å 500 kronor; och åligger det civilmilitär, som sålunda vunnit pension, att kvarstå i vederbörande kårs reserv intill fyllda 65 år.

De civilmilitära beställningarna benämnas:

fältläkarstipendiat, bataljonsläkare, regementsläkare och fördelningsläkare i fältläkarkårens reserv;

förvaltare, underintendent, intendent, fältintendent af 2. graden, fältintendent af 1. graden och öfverfältintendent i intendenturkårens reserv; samt

fältveterinärstipendiat, bataljonsveterinär och regementsveterinär i fältveterinärkårens reserv.

Arméfördelningarnas reserver.

§ 21.

Officer i arméfördelnings reserv.

Officer, ej tillhörande generalitetet, hvilken efter att hafva varit chef för själfständigt truppförband afgår från sådan beställning med rätt

till fyllnadspension, är skyldig att inträda i vederbörande arméfördelnings reserv och att kvarstå i samma reserv intill fyllda 65 år.

Sådan officer är underkastad den tjänstgöringsskyldighet, som i § 9 stadgas, mot åtnjutande af de i sagda § bestämda förmåner.

Ifrågavarande beställningar i reserv benämnas major, öfverstelöjtnant och öfverste i N. N. arméfördelnings reserv.

Generalitetets reserv.

§ 22.

Officer af generalitetet äfvensom militärbefälhafvare på Gottland *Officer i generalitetets reserv.* äro vid afgang från beställning på stat med rätt till fyllnadspension skyldiga att inträda i generalitetets reserv och att kvarstå i samma reserv intill fyllda 70 år.

Sådana officerare äro underkastade den tjänstgöringsskyldighet, som i § 9 stadgas, mot åtnjutande af de i sagda § bestämda förmåner.

Särskilda föreskrifter.

§ 23.

Generalitetets reserv är Konungen omedelbart underställd. För öfrigt *Chefskap öfver reserv.* tillkommer chefskapet öfver reserv vederbörande arméfördelnings-, regements- eller kårchef samt öfver fältläkar- och fältveterinärkårernas reserver öfverfältläkaren.

§ 24.

Antalet beställningar inom de särskilda graderna och rangklasserna *Antalet beställningar.* af arméns personal öfver stat är obestämdt.

§ 25.

Arméns personal öfver stat räknar tjänsterang enligt samma grunder *Tjänsterang.* som på stat anställd personal i samma grad eller rangklass.

§ 26.

Myndighet, som meddelar förordnande i afseende på beställning i reserv. Förordnande å beställning i reserv utan eller med samtidigt skeende befordran, befordran inom reserv till högre grad eller rangklass samt transport meddelas för officer och vederlike af Konungen samt för underofficer och vederlike afvensom för underbefäl af manskapet af chefen för vederbörande reserv.

§ 27.

Inträde i reserv. Inträde i reserv förutsätter afgång från fast anställning.

§ 28.

Inträde i reserv utan samtidigt skeende befordran. Officerare, underofficerare och civilmilitärer, hvilka afgått från be- ställning på stat med rätt till fyllnadspension, eller som i värnpliktsåldern afgått från fast anställning, inträda *utan ansökan* i reserv med bibehållande af förut innehafd grad eller rangklass.

Utom i nu angifna fall erfordras för inträde i reserv egen ansökan.

§ 29.

Inträde i reserv, förenadt med befordran. Inträde i reserv, förenadt med befordran, må beviljas: såsom *vicekorpral* (*vicekonstapel*) för därtill lämplig värnpliktig som fullgjort reservunderbefälsutbildning och därefter minst en repetitionsöfning; såsom *sergeant* för distinktionskorpral (1. konstapel), som fullgjort för befordran till underofficer stadgade villkor; såsom *underlöjtnant* för den, som uppfyllt de i kungörelsen angående sättet för officers- och reservofficersvolontärers antagning och utbildning stadgade villkor; såsom *fältläkarstipendiat* för värnpliktig, som fullgjort stadgad tjänstgöring under vapen enligt värnpliktslagen samt aflagt medicine kandidatexamen och tjäntsgjort vid universitetskliniken afvensom vid serafimerlasarettets medicinska och kirurgiska kliniker; såsom *fältveterinärstipendiat* för värnpliktig, som uppfyllt de för motsvarande anställning vid fältveterinärkåren stadgade villkor;

såsom *bataljonsläkare* (af löjtnants rangklass) för legitimerad läkare, som innehar eller innehaft anställning såsom fältläkarstipendiat;

såsom *underintendent* för reservintendentsaspirant, som aflagt godkänd examen för inträde i sådan beställning i intendenturkårens reserv samt därefter i intendentsbefattning fullgjort en tjänstgöringsomgång, till tiden motsvarande en bevaringsrekrytskola vid infanteriet; samt

såsom *bataljonsveterinär* för legitimerad veterinär, som innehar eller innehaft anställning såsom fältveterinärstipendiat.

Inträde i reserv, förenadt med befordran, må ej äga rum i annan ordning än att den fast anställda personalens vid samma regemente eller kår tjänsterang i förhållande till personalen i reserv bevaras.

Underdånigt förslag om inträde i reserv i förening med befordran må jämväl afgifvas för fanjunkare (styckjunkare), kapten och regementsofficer till närmast högre grad äfvensom för civilmilitär efter enahanda grunder.

§ 30.

Inom reserv kan på grund af ådagalagd duglighet befordras:

*Befordrin-
gar inom
reserv.*

till *korpral* (2. konstapel) vicekorpral (vicekonstapel), som efter inträde i reserven fullgjort en repetitionsöfning;

till *distinktionskorpral* (1. konstapel) korpral (konstapel), hvilken såsom sådan efter inträde i reserven fullgjort en repetitionsöfning;

till *sergeant* distinktionskorpral (1. konstapel), som fullgjort för befordran till underofficer stadgade villkor;

till *fanjunkare* (styckjunkare), sergeant, hvilken såsom sådan fullgjort minst 10 repetitionsöfningar;

till *löjtnant* underlöjtnant, hvilken såsom sådan fullgjort minst 3 repetitionsöfningar;

till *kapten* (ryttmästare) löjtnant, hvilken såsom officer fullgjort minst 10 repetitionsöfningar; samt

till löjtnants eller kaptens rangklass inom civilmilitär kår civilmilitär, som fullgjort tjänstgöring till tiden jämförlig med den ofvan för motsvarande grader stadgade.

Befordran inom reserv till och med kaptens grad eller rangklass må ej äga rum i annan ordning än att den fast anställda personalens vid samma regemente eller kår tjänsterang i förhållande till personalen i reserv bevaras.

§ 31.

Transport. Transport från en reserv till annan kan inom samma grad beviljas officer och underofficer.

Transport från beställning i reserv till beställning på stat kan beviljas den, som förut innehaft motsvarande beställning på stat, och som icke öfverskridit för kvarstående på stat i graden stadgad ålder.

Den, som blifvit till underlöjtnant i reserv direkt befordrad kan erhålla transport till enahanda beställning på stat allenast i det fall, att han fullgjort för befordran till underlöjtnant på stat stadgade villkor.

Enahanda bestämmelser gälla i tillämpliga delar för civilmilitärer vid intendenturkåren och dess reserv.

§ 32.

Ersättning för personligt tjänsteuppdrag. Arméns personal öfver stat åtnjuter vid alla slag af *personliga tjänsteuppdrag* för resa reseersättning och dagtraktamente efter resereglementet samt under förrättningstid enligt samma reglemente dagtraktamente, som dock från ingången af nionde förrättningsdagen jämkas efter tariffen i Bil. A. vid reglementet för arméns aflöning under fred.

§ 33.

Ersättning för inställelse m. m. För direkt inställelse vid skola eller öfning, liksom för inställelse å kompani- eller kontingentssamlingsplats, åtnjuter arméns reservpersonal reseersättning och dagtraktamente efter resereglementet.

§ 34.

Särskild dagtraktamente under kommandering. Civilmilitärer, tillhörande fältlakarkårens eller fältveterinärkårens reserver, med undantag af dem, som innehafva fyllnadspension, äga under kommandering åtnjuta *särskildt dagtraktamente* på sätt i reglementet för arméns aflöning under fred sägs.

§ 35.

Officer eller civilmilitär af officers rangklass, tillhörande arméns personal öfver stat, äger, då han kommenderas beriden och därvid ej kan göras beriden å kronans häst, rätt till hästlega, furage eller furageersättning, transportersättning för häst och hästskötare samt godtgörelse åt denne, på sätt i reglementet för arméns aflöning under fred är för likställd personal å stat stadgadt. *Ersättning för häst och hästskötare.*

§ 36.

Personal i reserv af officers eller underofficers grad och rangklass skall under tjänstgöring bära uniform af fastställd modell; dock att den, som afgått med fyllnadspension, äger att bära samma uniform som vid afgången från beställning på stat. *Uniform, utmärkelsetecken, vistelseort och tjänsteförteckningar.*

Angående bärande af utmärkelsetecken, frihet att välja vistelseort inom de Förenade rikena eller tillstånd att vistas utomlands samt skyldighet att ingifva tjänsteförteckningar stadgas af Konungen i kommandoväg.

§ 37.

Från sådan beställning i reserv, i hvilken innehafvaren icke är skyldig att under viss tid kvarstå, må före eljest stadgad tid för afgång entledigande efter ansökan meddelas af den myndighet, som beställningen tillsatt; och äger nämnda myndighet, där omständigheterna därtill föranleda, jämväl utan ansökan meddela entledigande från beställningen. *Afsked.*

§ 38.

Den, som efter laga rannsaking och dom blifvit från befattning öfver stat skild eller blifvit ur arméns rullor jämlikt disciplinstadgans föreskrift utstruken, skall från och med månaden näst efter den, då *Förlust af rätt till pension.*

domen vunnit laga kraft eller afförandet ur rullorna ägt rum, vara förlustig sin rätt till pension enligt denna förordning.

Genom denna förordning, som träder i kraft — — —, upphävas *ej mindre* nådiga förordningen den 17 juni 1893 angående organisationen af arméns reserver af befäl och civilmilitär personal, förnyade nådiga förordningen den 30 december 1898 angående ersättning åt personal, tillhörande arméns reserver, med de i dessa förordningar sedermera gjorda ändringar och tillägg samt nådiga kungörelsen den 29 november 1901 angående den tjänstgöring, som för tillgodonjutande af rätt till pension åligger personal, tillhörande arméns reserver, *än äfven* de af Oss i nådiga bref eller eljest beträffande arméns personal öfver stat meddelade föreskrifter, såvidt de strida mot innehållet af denna förordning; dock att, därest rätt till lifränta grundats enligt förut gällande nådiga förordningen den 17 juni 1893 angående ersättning åt arméns reservpersonal, dess bestämmelser i fråga om sådan lifränta fortfarande skola lända till efterrättelse.

Innehållsförteckning.

Arméns personal öfver stat, de olika slagen (§ 1)	Sid. 5.
Arméns öfvertaliga personal (§§ 2—5)	5.
Beställningar inom arméns öfvertaliga personal (§ 2)	5.
Surnumerära underlöjtnanter m. fl. (§ 3)	6.
I regemente eller kår såsom lönlösa kvarstående officerare m. fl.	6.
Auditörer i regemente m. fl. (§ 5)	7.
Arméns reserver (§§ 6—22)	7.
Reserver, som skola finnas (§ 6)	7.
Regementens och kårers reserver (§§ 7—20)	7.
Beställningar vid regementens och kårers reserver (§ 7)	7.
Officerare (§§ 8—12)	7.
Officer som afgått från beställning på stat med rätt till fyllnads- pension (§ 9)	8.
Officer, som utan rätt till fyllnadspension vunnit inträde i reserv (§ 10)	8.
Officer direkt befördrad till beställning i reserv (§ 11)	9.
Officer, som icke fullgör för pension stadgad tjänstgöringsskyldig- het (§ 12)	9.
Underofficerare (§§ 13—17)	9.
Underofficer, som afgått från beställning på stat med rätt till fyllnads- pension (§ 14)	10.
Underofficer, som utan rätt till fyllnadspension vunnit inträde i reserv (§ 15)	10.
Underofficer direkt befördrad till beställning i reserv (§ 16)	10.
Underofficer, hvilken icke fullgör för pension stadgad tjänstgörings- skyldighet (§ 17)	11.
Underbefälspersonal af manskapet (§§ 18—19)	11.
Civilmilitärer (§ 20)	12.

	Sid.
Arméfördelningarnas reserver (§ 21)	12.
Generalitetets reserv (§ 22)	13.
Särskilda föreskrifter (§ 23)	13.
Chefskap öfver reserv (§ 23)	13.
Antalet beställningar (§ 24)	13.
Tjänsterang (§ 25)	13.
Myndighet, som meddelar förordnande i afseende å beställning i reserv (§ 26)	13.
Inträde i reserv (§§ 27—29)	14.
Befordringar inom reserv (§ 30)	15.
Transport (§ 31)	16.
Ersättning och dagtraktamente (§§ 32—35)	16.
Uniform, utmärkelsetecken, vistelseort och tjänsteförteckningar (§ 36) . .	17.
Afsked (§ 37)	17.
Förlust af rätt till pension (§ 38)	17.

II.

Förslag

till

Kungörelse

angående sättet för officers- och reservofficersvolontärers
antagning och utbildning.

§ 1.

För att blifva antagen till officers- eller reservofficersvolontär erfordras:

att vara svensk undersåte;

att i afseende på kroppsbeskaffenhet uppfylla de i Vårt förnyade nådiga reglemente den 24 januari 1902 för undersökning af dem, som söka fast anställning vid armén eller flottan, stadgade fordringar;

att under året näst före det, när anställning sökes, hafva uppnått högst 22 års ålder; samt

att hafva aflagt mogenhetsexamen eller genomgått sjökrigsskolans sjätte landklass; dock att den, som med godkända kunskaper genomgått någon af följande skolor, nämligen: Chalmers tekniska läroanstalt i Göte-

borg, högre afdelningen, någon af de tekniska elementarskolorna, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut, B- eller C-kursen, Göteborgs handelsinstitut, ettåriga fackkursen, något af landtbruksinstitutet vid Alnarp eller Ultuna eller skogsinstitutets lägre kurs, må, äfven om han icke aflagt mogenhetsexamen, vinna anställning såsom reservofficersvolontär utom vid fortifikationen.

§ 2.

Den, som åstundar att såsom officers- eller reservofficersvolontär anställas, skall före den 1 maj det år, anställningen önskas, hos vederbörande regements- eller kårchef därom göra skriftlig ansökning; börande därvid fogas, förutom prästbetyg, de handlingar rörande aflagda prof och examina, som kunna till stöd för ansökningen åberopas, af militärläkare utfärdadt intyg angående sökandens duglighet till krigstjänst samt, därest sökanden är omyndig, intyg af målsman, att denne icke har något att emot ansökningen erinra.

Sökande, som vid ansökningstidens utgång ännu icke aflagt sådan examen, som i § 1 afses, åligger, därest hans ansökning skall till pröfning upptagas, att ofördröjligen efter undergången examen till chefen ingifva det därvid erhållna betyget.

§ 3.

Så snart ansökningshandlingarna föreligga fullständiga, skall sökanden, därest han uppfyller de uppställda fordringarna, och skäligen anledning till anmärkning mot hans uppförande icke förekommer, af vederbörande chef förklaras vara till officers- eller reservofficersvolontär antagen.

Den, som på grund af bestämmelserna i § 1 kan endast till reservofficersvolontär antagas, uppföres såsom sådan, hvaremot öfriga sökande redovisas såsom officersvolontärer, till dess sådan anmälan, som omförmales i § 6, ägt rum.

Regements- eller kårchef vare berättigad att utan hinder däraf, att ansökan icke blifvit, på sätt i § 2 härofvän sägs, ingifven, till officers-

eller reservofficersvolontär antaga yngling, som i sådan egenskap varit anställd vid annat truppförband eller därifrån söker transport.

§ 4.

Efter det samtliga ansökningar blifvit pröfvade, äger chefen, om flera officers- och reservofficersvolontärer blifvit antagna än det i truppförbandets stat angifna antalet, att i ledigvarande för officers- och reservofficersvolontär afsedda nummer insätta dem, han med hänsyn till företedda intyg om kunskaper, uppförande m. m. finner därtill företrädesvis böra ifrågakomma. Uppstår sedermera ledighet i sådant nummer, förfares enligt enahanda grunder.

Kunna vid truppförband uppkomna vakanser i manskapsstyrkan icke utan svårighet fyllas genom rekrytering i vanlig ordning, må, därest omständigheterna i öfrigt därtill föranleda, i särskilda fall framställning hos Kungl. Maj:t göras om insättande af officers- eller reservofficersvolontär på nummer, afsedt för manskap.

§ 5.

De antagna officers- och reservofficersvolontärerna skola den 1 juni inträda i tjänstgöring vid vederbörande truppförband; dock att den, som på grund af sådant förhållande, som afses i § 2 stycket 2, först efter sistnämnda dag antages, inställer sig till tjänstgöring å tid, som chefen bestämmer.

Den, som vid antagandet till reservofficersvolontär fullgjort första årets vapenöfning såsom värnpliktig, äger tillgodoräkna sig sagda vapenöfning såsom genomgången rekrytutbildning.

§ 6.

Efter rekrytutbildningen skall volontär, som aflagt mogenhetsexamen eller genomgått sjökrigsskolans sjätte landklass, hos chefen skriftligen an-

mäla, om han önskar utbildas för officersanställning på stat eller för anställning såsom reservofficer.

§ 7.

För erhållande af underofficersutbildning kommenderas officersvolontärerna till vederbörande skolor, hvilka taga sin början under oktober månad, hvaremot reservofficersvolontärerna för samma ändamål inträda i tjänstgöring först under maj månad påföljande år.

Reservofficersvolontär äger dock, om han så önskar, genomgå underofficersutbildning tillsammans med officersvolontärerna. Vid kavalleriet eller fältartilleriet anställd reservofficersvolontär, som icke genomgått sådan underofficersutbildning, skall, för att kunna i nämnda egenskap kvarstå, före kommenderingen till andra årets tjänstgöring innehafva vederbörlig kunskap i ridning, hvilket chefen äger att pröfva.

§ 8.

Sedan den för officersvolontärer föreskrifna underofficersutbildning vid vederbörande skolor afslutats, åligger det den officer, som varit befälhafvare för skolan, att för hvarje officers- eller reservofficersvolontär, som däri deltagit, utfärda och till vederbörande chef öfversända intyg rörande volontärens lämplighet för officersanställning, äfvensom rörande den ordning, i hvilken de till utbildningskursen kommenderade officers- eller reservofficersvolontärer anses böra till dylik anställning ifrågakomma.

Efter afslutad underofficersutbildning befordras volontärerna till korpraler (konstaplar) och efter regementsöfningarnas slut till sergeanter; allt under förutsättning att de visat sig till sådan befordran lämpliga och i öfrigt uppfyllt därför stadgade fordringar.

§ 9.

Efter det antalet af de elever, som från hvarje truppförband må antagas vid krigsskolan, blifvit genom generalorder bestämdt, äga officers-

volontärerna äfvensom de reservofficersvolontärer, hvilka aflagt mogenhets-examen eller genomgått sjökrigsskolans sjätte landklass samt erhållit under-officersutbildning tillsammans med officersvolontärerna, att till chefen ingifva ansökning om inträde vid krigsskolan. Sedan truppförbandets officerskår fått tillfälle att uttala sig angående volontärernas lämplighet för utbildning till officerare på stat, föreslår chefen till elever vid krigsskolan dem, han anser böra därtill ifrågakomma.

Officersvolontär, som icke blifvit beordrad till krigsskolan, må, om han det önskar, fortsätta sin utbildning såsom reservofficersvolontär.

§ 10.

Sedan truppförbandets officerskår fått tillfälle att uttala sig angående reservofficersvolontärernas lämplighet för utbildning till officerare i reserv, föreslår chefen till genomgående af särskild utbildningskurs om tre månader dem han anser böra därtill ifrågakomma; och skola reservofficersvolontärerna året efter det, under hvilket de blifvit till sergeanter utnämnda, kommenderas till nämnda kurs, efter hvars slut reservofficersexamen med dem anställes. Två sådana kurser anordnas hvarje år med början, den ena omkring den 15 januari och den andra under senare hälften af maj; och äga volontärerna själfva afgöra i hvilkendera kursen de skola delta.

Volontär, som aflagt reservofficersexamen, befordras samtidigt med eleverna vid årets officerskurs vid krigsskolan till fanjunkare (styckjunkare).

§ 11.

Under det år volontär afslutar sin kurs vid krigsskolan skall han delta i eget truppförbands repetitions-(regements-)öfningar.

Med afgifvande af förslag för reservofficersvolontärs befordran till underlöjtnant i reserv skall anstå, till dess officersexamen vid krigsskolan för året ägt rum.

§ 12.

Officersvolontär, som önskar vinna befordran till första officersgraden vid artilleriet eller fortifikationen, skall, innan förslag till dylik befordran

för honom må afgifvas, ådagalägga, att han vid mogenhetsexamen å reala linjen eller därefter med honom anställd fyllnadspröfning å samma linje i matematik erhållit minst betyget »godkänd»; och må sådan fyllnadspröfning afläggas jämväl vid artilleriets eller fortifikationens skolor.

Elev, som genomgått sjökrigsskolans sjätte landklass och som i hvar och en af de olika kunskapsgrenar af matematik och mekanik, för hvilka slutligt examensbetyg vid skolans femte och sjätte landklass utfärdas, erhållit minst betyget »godkänd», anses likställd med den, som vid mogenhetsexamen å reala linjen i matematik erhållit detta betyg.

§ 13.

Afsked för officers- eller reservofficersvolontär meddelas af regements- eller kårchef utan ansökan åt den, som af vederbörande militärläkare förklaras på grund af sjukdom vara oförmögen till krigstjänst, och åt den, hvilken finnes böra för opålitligt uppförande skiljas från sin anställning, samt efter ansökan åt den, som enligt chefens bepröfvande ådagalägger, att det för hans framtid är af vikt, att han entledigas från sin anställning.

§ 14.

Därest i särskildt fall afvikelse från denna kungörelse anses böra medgifvas, äger vederbörande chef att därom hos Oss göra framställning; och komma ytterligare föreskrifter i ämnet att i kommandoväg meddelas.

Denna kungörelse träder genast i kraft.

MOTIV.

Sedan chefen för landtförsvarsdepartementet i skrifvelse den 2 maj 1902 anmodat chefen för generalstaben att inkomma med fullständigt förslag till de förändrade föreskrifter beträffande arméns öfvertaliga personal, som med anledning af den nya härordningen syntes önskvärda, och chefen för generalstaben till chefen för landtförsvarsdepartementet inkommit med förslag och yttrande i ämnet, har Kungl. Maj:t vid ärendets föredragning den 12 februari 1904 uppdragit åt en kommitté, bestående af generalmajoren J. G. Björlin, såsom ordförande, samt öfversten B. E. E. von Hofsten, öfversten S. G:son Wennerberg och t. f. krigshofrättsrådet A. G. Berencreutz, såsom ledamöter, att utarbета förslag till ändrade föreskrifter beträffande arméns öfvertaliga personal.

Innan kommittén redogör för grunderna till de förslag, som kommittén till fullgörande af berörda uppdrag utarbetat, torde en erinran böra göras ej mindre om de föreskrifter, förslag och riksdagsbeslut, som föregått och haft inflytande på de nu gällande föreskrifterna i ämnet än afven om de hufvudsakliga anmärkningar, hvartill samma föreskrifter och förslag gifvit anledning.

Vid utfärdande af nådiga bref och föreskrifter rörande arméns öfvertaliga personal har synpunkten af arméns tjänstbarhet städse varit den i främsta rummet afgörande. Då år 1835 generaladjutanten för armén hos Kungl. Maj:t anmälde, hurusom någon gång inträffade, att skickliga officerare, hvilkas tjänstgöring fortfarande kunde vara armén till nytta, nödgades taga afsked emedan deras ekonomiska förhållanden hindrade dem att

uteslutande ägna sig åt militäryrket, gaf denna anmälan Kungl. Maj:t anledning att utfärda ett nådigt bref af den 1 februari 1836, genom hvilket möjlighet bereddes dylika officerare att vid afgang från beställning på stat, få med bibehållen tur och befordringsrätt kvarstå såsom lönlösa i regemente eller kår emot vissa åligganden i afseende å tjänstgöring. Önskade en sådan officer återinträda på stat, skulle dock sådant återinträde alltid bero på särskild nådig pröfning och vederbörande chef var icke pliktig att uppföra honom på vanliga successionsförslag till prejudice för de kamrater, som året om vore i tjänstgöring.

Ett dylikt kvarstående öfver stat kunde emellertid, om det tillätes alltför lång tid, lätt leda till olägenheter och missbruk, utan att, i den mån vederbörandes tjänsteduglighet med åren minskades, för armén vara af något gagn. I ett nådigt bref af den 5 juli 1843 meddelades också den förklaringen af 1836 års bref att, då officer, vid afsked från innehavande beställning, framdeles erhöile tillstånd att i regemente eller kår kvarstå, den sålunda afskedade icke längre än tre år finge bibehålla sin tur och befordringsrätt, med mindre Kungl. Maj:t, på underdånig ansökan, därtill lämnade sitt bifall, hvarjämte i ett nytt nådigt bref af den 15 september 1868 gjordes ett tillägg till de förenämnda brefven, enligt hvilket en sålunda från lön afskedad officer, som icke inom den föreskrifna tiden af tre år, efter för hvarje gång erhållet tillstånd, inkommit med förnyad ansökan att såsom lönlös kvarstå i regementet eller kåren, skulle anses vara från regementet eller kåren skild.

Nödvändigheten att, såvidt möjligt, alltid vidmakthålla arméns tjänstbarhet för krigstid, föranledde emellertid snart anlitande af andra utvägar för tillvaratagande för arméns behof af tjänstdugliga personer öfver stat. I sammanhang med fastställande af förbättrade pensionsstater för arméns befäl och tjänstemän, förordnade nämligen Kungl. Maj:t genom ett nådigt bref af den 9 februari 1858, att för dem, som vid 50, 55 eller 60 års ålder, på sätt pensionsstaterna närmare utvisade, vore till förhöjd pension berättigade, sådan förhöjning medgäfves endast så vidt de vid afskedet åtog sig förbindelsen, att intill fyllda 60 eller 65 år hemna i landet, när sådant kunde påfordras, antingen handleda och inöfva det bevä-

ringsmanskap, som i krigstid blefve till rikets försvar uppbådadt, eller ock fullgöra de särskilda kommenderingar och uppdrag, som för öfrigt vid sådant tillfälle kunde ifrågakomma.

Sedan 1877 års riksdag, med godkännande af nya bestämmelser för pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar, anvisat medel till fyllnadspension i enlighet med de i nämnda bestämmelser förutsatta grunder, utfärdades den 12 juni 1877 ett nådigt cirkulärbref, genom hvilket de nya grunderna i öfverensstämmelse med Riksdagens i frågan fattade beslut fastställdes. Äfven enligt dessa grunder sattes rätten att komma i åtnjutande af pension i samband med vissa åligganden i afseende å tjänstgöring. Hvar och en af de till armén hörande ämbets- och tjänstemän af militär-, läkare-, och civilstaterna, som ur tjänsten afginge med fyllnadspension, skulle nämligen vara förbunden att vid inträffande krig och större rustningar, då så påfordrades, samt i befattning, likartad med den, han förut innehaft, tjänstgöra intill 70 års ålder, om han blifvit pensionsberättigad vid 65 år, men i annat fall intill fyllda 65 år.

Oberoende af pensionsförhållandena medförde dessutom tillstånd att vid afgång från beställning på stat eller öfver stat kvarstå i armén äfven enligt äldre reglementsbestämmelser vissa åligganden i afseende å tjänstgöring.

För att emellertid bereda armén en större tillgång å det för dess mobilisering erforderliga befäl och underbefäl äfvensom i ändamål att, så mycket som möjligt, vidmakthålla sambandet mellan regementen och kårer samt det befäl och underbefäl med vederlikar, hvilka från förut innehafvande beställningar på stat afgått med skyldighet att under vissa förhållanden och viss tid vid krigsmakten tjänstgöra, utfärdade Kungl. Maj:t den 2 juli 1880 en första förordning angående bildande vid armén af en reserv af befäl och underbefäl med vederlikar. Enligt denna förordning skulle vid generalitet, generalstaben och arméns regementen och kårer bildas en reserv af officerare och underofficerare med vederlikar, hvilken skulle benämnas generalitets, generalstabens, N. N. regementes (kårs) reserv. Officer eller vederlike, som med rätt till fyllnadspension afginge från beställning på stat och önskade att i nämnda reserv kvarstå den tid, han

jämlikt de ofvan berörda stadgandena i nådiga brefven af den 9 februari 1858 och den 22 juni 1877 vore till tjänstgöring vid vissa tillfällen förpliktad, ägde att vid afskedet från beställningen på stat därom göra underdånig ansökan. Äfven officer eller vederlike, som utan rätt till fyllnadspension från beställning på stat afginge och önskade i nämnda reserv kvarstå, skulle därom göra enahanda ansökan, men komme sådant tillstånd att beviljas dylik sökande endast för tre år i sänder, efter hvilken tids förlopp förnyad ansökan borde göras af den, som ville vidare tillhöra reserven. Underofficer och dess vederlike finge af vederbörande chef, efter ansökning, på sätt om officer med vederlike vore stadgadt, medgifvas att kvarstå i regementets eller kårens reserv. I öfrigt innehöll den nämnda förordningen, utom vissa bestämmelser i afseende å villkoren för befordran m. m., att den som i reserven kvarstode under fredstid icke vore underkastad annan tjänstgöring, än hvad i det förut omnämnda brefvet den 22 juni 1877 stadgades för dem, hvilka erhållit afsked med fyllnadspension, men under krigstid däremot, sedan han blifvit till tjänstgöring inkallad, skulle han vara förpliktad att tjänstgöra när och hvar han därtill vederbörligen beordrades.

Sedan värnpliktslagen af den 5 juni 1885 börjat tillämpas, fästes emellertid uppmärksamheten därpå att bestämmelserna i 1880 års reservbefälsförordning i vissa delar tarfvade fullständiganden. Förordningen ersattes också inom kort af förordningen den 23 september 1887, hvilken liksom sin föregångare hvilade på grundsatsen att inträde i reserven endast kunde vinnas af den, som förut innehaft armén tillhörande beställning. Den lämnade emellertid mer detaljerade föreskrifter beträffande personalen, som skulle utgöras endast af officerare, underofficerare och civilmilitär af officers rang, villkoren för inträde i reserv, befordran och transport, lydnadsförhållanden, vistelseort m. m. samt gaf noggrannare bestämmelser om tid för kvarståendet i reserv. Enligt dessa senare finge officer af generalitetet, som ingått i reserven, kvarstå intill dess afsked därifrån i vederbörlig ordning beviljades honom. Hvar och en i öfrigt, som vunne inträde i reserv, berättigades att utan särskild ansökan där kvarstå: den, som afgått från beställning med rätt till fyllnadspension, under den tid, han jämlikt stadgandet i nådiga brefvet den 22 juni 1877

vore förpliktad till tjänstgöring vid vissa tillfällen; den, som afgått utan rätt till fyllnadspension, men efter det han öfverskridit värnpliktsåldern, intill fyllda femtio år, och den, som ännu befunne sig i värnpliktsåldern, intill utgången af denna. Önskade den, som vunnit inträde i reserven före utgången af värnpliktsåldern, att jämväl därefter i reserven kvarstå, eller ville den, som tillhörde reserven och uppnått 50 år, än ytterligare tillhöra densamma, ägde han därom göra särskild ansökan. I sådant fall finge tillstånd meddelas att kvarstå i reserven, för den förre intill fyllda 50 år och för den senare intill fyllda 65 år. Tillstånd att kvarstå i reserven utöfver 65 år meddelades endast undantagsvis. I afseende å personalens tjänstgöringsskyldighet, hvilken fortfarande skulle vara inskränkt till inträffande krig eller större rustningar, innehöll den nya förordningen det tillägg, att den, som tillhörde reserven, kunde på egen begäran af vederbörlig myndighet beordras till tjänstgöring antingen vid trupp eller uti befattning, afsedd för de värnpliktiges redovisning och inskrifning.

Emellertid började man komma till insikt om, att ändamålet med de utfärdade förordningarna angående arméns reserver eller att bereda armén vid mobilisering den erforderliga tillgången på befäl och underbefäl icke kunde endast genom de hittills gjorda anordningarna ernås. De vid tiden för 1891 års härordningsförslag gällande bestämmelserna i fråga om rekrytering af arméns officerskår ansåg man böra underkastas ändring i syfte dels att, i vidsträcktare omfattning än hittills varit möjligt, åt unga män bereda tillfälle att förvärfva sig de för officerstjänsts förrättande nödiga tekniska insikter och dymedelst sätta krigsstyrelsen i stånd att, så vidt, på dylikt sätt kunde ske, tillgodose härens behof af reservofficerare, och dels att, i den mån förhållandena vid armén sådant medgäfv, göra anställning i första officersgraden beroende af täflan.

För vinnande af detta dubbla syfte utfärdade Kungl. Maj:t den 4 december 1891 två särskilda författningar dels en kungörelse angående sättet för officersvolontärs antagning och utbildning, och dels en förnyad förordning angående arméns reserv af befäl och underbefäl med vederlikar.

Enligt den första af dessa författningar och dit hörande stadganden skulle såväl de blifvande fasta officerarne som de blifvande reservofficerarne

inträda vid härens stam såsom officersvolontärer och efter aflagd mogenhets-examen gemensamt undergå fullständig underofficersutbildning. Först efter dennas slut skulle de beträda skilda vägar, i det att de blifvande reserv-officerarne endast hade att efter viss praktisk tjänstgöring aflägga en reserv-officersexamen, visserligen af mindre omfattning än den afgångsexamen vid krigsskolan, de öfriga officersaspiranterna hade att aflägga, men i hufvudsak lika med denna i hvad kunskaper om reglementen och instruktioner vidkom. I dessa reservofficerare hade man sålunda i den dittills varande reservbefälsinstitutionen erhållit ett alldeles nytt element, med hvars tillhjälp man hoppades bringa upp den fasta officerskadern till ett antal, som motsvarade behovet vid arméns mobilisering.

I den andra af de båda samtidigt utfärdade författningarna inrymdes, jämte bestämmelser hämtade från de äldre förordningarna i ämnet, dels en del nya föreskrifter, genom hvilka den nya reservofficersorganisationen närmare bestämdes, dels äfven den nyheten, att reservens personal skulle utgöras icke blott af officererare, underofficerare och civilmilitärer af officers och underofficers rang utan äfven af korpraler (konstaplar). Sålunda stadgades, bland annat, i det förra hänseendet med någon modifikation beträffande inträde såsom underlöjtnant i trängbataljons reserv, att officersvolontär, som efter genomgången underofficersutbildning deltagit i två års vapenöfningar och aflagt föreskrifven reservofficersexamen, kunde efter förslag af vederbörande regements- eller kårchef erhålla tillstånd att inträda i reserven såsom underlöjtnant och i det senare afseendet, att tillstånd att i reserven inträda som korpral (2. konstapel) vid afskedstagandet skulle kunna meddelas vice korpral (vice konstapel) eller menig, som innehaft anställning vid armén i minst två år och fullgjort de för befordran till korpral (2. konstapel) stadgade villkor samt att på samma sätt tillstånd att i reserven inträda som distinktionskorpral (1. konstapel) kunde vid afskedstagandet meddelas korpral (2. konstapel), som afginge efter minst två års tjänst och fullgjort de för befordran till distinktionskorpral (1. konstapel) stadgade villkor.

Bland de allmänna synpunkter, hvilka lämnades chefen för generalstaben till ledning i sammanhang med åt honom i skrifvelse den 26 juni

1892 lämnadt uppdrag att utarbete fullständigt förslag till landtförsvarets nöjaktiga ordnande, var äfven den, att *befälskadern måste stärkas efter mobiliseringsbehofvet*.

I det förslag till förbättrad härordning, chefen för generalstaben med anledning häraf 1892 afgaf, ansågs detta mål vara att vinna, utom i den fast anställda befälskaderns ökning, jämväl i en utveckling af den redan förefintliga reservbefälsinrättningen, sådan denna blifvit beständ genom den förut nämnda förnyade förordningen af den 4 december 1891.

Den grund, på hvilken den af t. f. chefen för generalstaben då föreslagna reservbefälsinrättningen hvilade, var liksom förut *frivilligheten*, men den skilde sig från den förut befintliga hufvudsakligen däruti, att, hvad reservofficerarne beträffade, dessa, enligt förslaget, bereddes en ny ekonomisk förmån, nämligen en lifränta från 55 års lefnadsålder att utgå på så sätt, att åt vederbörande af statsmedel inköptes en listidspension, hvars åtnjutande dock icke skulle definitivt tillförsäkras honom, förrän han inträdde i landstormsåldern och så vida han dessförrinnan deltagit i minst tre års öfningar. Genom denna förmån hoppades man förmå unga män i samma samhällsställning som de fast anställda officerarne, men med andra verksamhetsområden för sitt egentliga lefnadskall än det militära, att vid sidan häraf ägna någon tid äfven åt inhämtande och vidmakthållande af så mycken kunskap och färdighet, att de i krigstid kunde någorlunda tillfredsställande fullgöra den med lägre officersplatser förbundna tjänst och sålunda i någon mån fylla den stora brist på officerare, som, i likhet med förhållandet inom andra länders arméer, måste uppstå vid härens försättande på krigsfot. Beträffande reservunderbefälet vidtogs däremot icke samma åtgärd, hufvudsakligen på den grund, att underofficersbefattningarna kräfde företrädesvis en under längre tid förvärfvad tjänstevana, som icke skulle stå dem till buds, hvilka efter kort tids militärisk utbildning valde sitt egentliga lefnadskall inom andra verksamhetsområden än det militära, samt emedan behofvet af reservunderbefäl i manskapsklassen inom armén fylldes af de beväringen tillhörande f. d. stamanställda, hvilka innehåft underbefälsanställning eller uppfyllt de för sådan anställning föreskrifna villkor.

Med ledning af då gällande mobiliseringsplaner och med behörig hänsyn såväl till den ökning i den fasta officersskadern, som i förslaget ifrågasatts, som ock till den däraf följande ökningen af antalet officerare i armén, pensionerade officerare i regementens och kårers reserver och krigstjänstskyldige f. d. officerare beräknade t. f. chefen för generalstaben, med iakttagande af den naturliga afgången, att årligen 60 officersvolontärer efter genomgången underofficersutbildning, behöfde eftersträffa reservofficersförordnande för att, om mogenhetsexamen allt framgent komme att afläggas vid en lefnadsålder af i medeltal 20 år, behovet af reservofficerare och reservintendenter vid den mobiliserade hären skulle blifva fyllt. Beräkningarna gäfvos vid handen att, under de gjorda antagandena, den 1. årsklassen reservofficerare (vid 22 års medelålder) borde uppgå till 56 och att inom beväringens åldern borde finnas tillsammans omkring 482. Därigenom skulle det stora antal underofficerare, som eljest måste göra officers-tjänst, återbördas till underofficerstjänstgöring, hvarjämte beräknades, att omkring 150 reservofficerare i åldern 32—40 år borde finnas tillgängliga för landstormens behof, eller ock för fyllande af uppstående officersafgång eller för nyformationer, därest de äfven under landstormsåldern förblefve fästade vid reserven.

I motiven till dettå förslag yttrade t. f. chefen för generalstaben bland annat:

Officerstiteln, rätten att bära uniform och att vid ofred få såsom officer fullgöra sin tjänsteplikt äfvensom utsikten till befordran vore icke det enda reservbefälsförordningen hade att bjuda såsom uppmuntran till inträde i reserven. Äfven rätten att täfla om fast officersanställning ställdes i samband med reservofficersinrättningen. Det kunde icke nekas, att denna anordning vore ändamålsenlig och, om den väl handhades, borde kunna ganska väsentligt bidraga till reservofficerarnes rekrytering. Men å andra sidan hade anordningen, tillämpad i och för sig, den olägenheten, att en viss prägel af, man skulle nästan kunna säga »underhållighet» trycktes på reservofficerarne, och det syntes därför vara af synnerlig vikt, att till och med skenet af något dylikt, så vidt möjligt undanröjdes. Enklaste medlet härtill vore, att möjlighet bereddades en och hvar, att efter

eget val inträda i stammen i egenskap af »officersvolontär» eller »reserv-officersvolontär», och att öfvergången från den ena till den andra af dessa grupper — hvilkas tjänsteställning ända till den tidpunkt, då kommanderingen till krigsskolan ägde rum, icke borde förete annan olikhet än namnolikheten — så mycket som möjligt underlättades.

I afseende å ecklesiastik och auditörstaternas reserver erinrade t. f. chefen för generalstaben att i det af honom utarbetade förslaget förut-sattes att arméns mobiliseringsbehof af prästmän skulle till större delen och af auditörer uteslutande fyllas af beväringssmän samt förordade i öfverensstämmelse härmed en anordning att ur beväringen skapa nya reserver åt dessa båda stater.

I fältläkare och fältveterinärkårernas reserver, hvilka på grund af 1891 års reservbefälsförordning omfattade dels pensionerade militärläkare och veterinärer och dels yngre dylika (f. d. stipendiater m. fl.), förut-sattes af t. f. chefen för generalstaben icke någon ändring.

Det förslag till organisation af intendenturkåren, hvilket af kommit-terade för utarbetande af förslag till fältförvaltnings- och etappreglementen utarbetats och som låg till grund för den organisation intendenturkåren 1892 erhöll, upptog icke någon reservpersonal vid denna kår. Med en fullständigare reservofficersinrättning ansåg emellertid t. f. chefen för ge-neralstaben böra sättas i samband en organisation af reserv äfven vid in-tendenturkåren. Reservintendenter borde anställas vid nämnda kår efter i hufvudsak liknande grunder, som reservofficerarne vid regementena. Det erforderliga antalet dylika intendenter var likväl inbegripet uti det beräk-nade reservofficersantalet. Med en årlig antagning af omkring 8 reserv-intendentaspiranter skulle, enligt de vid reservofficersantalets beräkning följda grunder, erhållas omkring 50 reservintendenter. Till reservintendents aspirant skulle antagas företrädesvis officers- eller reservofficersvolontär, och antagandet äga rum efter genomgången fullständig underofficersut-bildning. Därjämte skulle till reservintendentsaspirant kunna ifrågakomma beväringssmän, som aflagt mogenhetsexamen och ägnat sig åt affärsverk-samhet samt fullgjort sin fredstjänstgöring i beväringen. Efter antagandet till reservintendentsaspirant skulle följa en 90 dagars tjänstgöring, ett slags

reservintendentskurs, vid hvars slut reservintendentsexamen borde afläggas. Den, som med godkännande genomgått sistnämnda examen, skulle vara kompetent att erhålla förordnande såsom reservintendent af 2. klassen (med underlöjtnants rang).

De särskilda förslag, t. f. chefen för generalstaben sålunda framställde i fråga om ordnandet af reservbefälsinstitutionen, afsåg hufvudsakligen åtgärder, som det ankom på Kungl. Maj:t att utan Riksdagens medverkan vidtaga. Innan ny författning i ämnet kunde utfärdas måste emellertid Riksdagens beslut påkallas i afseende å den ekonomiska förmån, som därmed för reservofficerare och reservintendenter åsyftades. Till det vid propositionen till 1892 års urtima riksdag fogade statsrådsprotokoll anförde chefen för landtförsvarsdepartementet, hurusom, under förutsättning att för hvarje reservofficer eller intendent ansloges en summa af 733 kronor, för hvilken kunde åt en 22-årig man beredas en från det 55:e lefnadsåret löpande listidspension å 250 kronor och att det årliga behovet af reservofficerare och reservintendenter, som beräknades utgöra 56, på ifrågavarande sätt kunde fyllas, den årliga utgiftssumman härför komme att uppgå till 41,048 kronor. Till denna skulle emellertid komma afgiften för dagafflöning åt de reservofficerare och intendenter, som, utan att intaga de platser, hvilka eljest måste fyllas af fast anställd personal, gjorde tjänst vid möten och öfningar, en utgift, som beräknades till 12,468 kronor, så att hela statsverkets årliga kostnad för reservbefälsinstitutionen kunde beräknas till 53,516 kronor. Med anledning häraf föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen att, med gillande af de sålunda för ersättning åt reservofficerare och reservintendenter föreslagna grunder, af det för organisationens genomförande beräknade beloppet bevilja ett extra anslag för år 1893 af 5,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att däraf bestrida jämväl den dagafflöningskostnad till reservunderbefäl, som under nämnda år kunde erfordras och som ej skulle af andra medel gäldas.

Sedan i sammanhang med den förbättrade härordningens antagande i öfrigt äfven detta förslag vunnit Riksdagens godkännande, aflät Kungl. Maj:t förslag i ämnet jämväl till 1893 års Riksdag, som för ändamålet beviljade såsom ordinarie anslag en summa af 17,000 kronor, hvilket belopp

i riksstaten uppfördes under benämning »reservbefälet» såsom »förslagsanslag högst».

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med den plan för reservbefälsinstitutionens ordnande, som af t. f. chefen för generalstaben i hans omförmälda betänkande angående härordningens förbättrande förelades Kungl. Maj:t, utfärdades här efter den 17 juni 1893 dels ny förordning angående organisationen af arméns reserver af befäl och civilmilitär personal, genom hvilken 1891 års reservbefälsförordning upphäfdes, dels en särskild förordning angående ersättning åt arméns reservpersonal. I den senare förordningen inrymdes närmare bestämmelser dels beträffande den lifränta som reservofficer (reservintendent) vore berättigad att åtnjuta, dels om ersättning för tjänstgöring. Enligt dessa och med dem samband ägande bestämmelser skulle en reservofficer erhålla dels under sin utbildningstid såsom aspirant, hvilken tid utgjorde i det närmaste 18 månader, fördelade på 3 år, 150 kronor om året — därest han såsom i allmänhet vore fallet, antagits till volontär i nummer — samt slitningsersättning, ersättning för sinäpersedlar, dagaflöning och naturaunderhåll eller ersättning därför i likhet med manskap (i rundt tal under hela utbildningstiden omkring 650 kronor jämte portion), dels under repetitionsöfningarna — tillsammans 6 à 9 månader — dagaflöning à 2 kronor, samt dels en till 250 kronor beräknad lifränta efter 55 års lefnadsålder.

Anslaget till »reservbefälet» höjdes vid hvardera riksdagen 1894 och 1895 med 12,000 kronor, så att det för år 1896 utgick med 41,000 kronor. Sistnämnda år höjdes anslaget till dess af t. f. chefen för generalstaben för organisationens genomförande beräknade belopp af 53,516 kronor, till hvilket belopp det äfven vid 1897 år Riksdag beviljades.

År 1898 betecknar en vändpunkt i afseende på sättet för beredande af ersättning åt reservbefälet.

I skrifvelse den 5 november 1897 fäste t. f. chefen för generalstaben Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på att de vid denna tid gällande mobiliseringsplaner kräfde för den mobiliserade hären ett ännu större officersbehof än det enligt tidigare mobiliseringsplaner beräknade, hvarför det kunde ifrågasättas, huruvida icke antalet reservofficerare, 56 i 1. årsklassen, borde

ökas. Då likväl vid mobilisering de vid krigsskolan befintliga eleverna med den utbildning, som komme dem till del, kunde tillfälligt konstitueras till officerare, samt då det syntes antagligt, därest årligen de beräknade 56 reservofficerarne verkligen tillfördes armén, att större delen af de i landstormsåldern varande, under förutsättning af skälig ekonomisk godtgörelse under den för befordran stadgade tjänstgöringen, fortfarande skulle stanna vid reserven, ansåg t. f. chefen för generalstaben den hufvudsakligaste vikten ligga på att tillse att den år 1892 beräknade första årskontingenten verkligen uppnåddes. Erfarenheten efter år 1892 hade emellertid icke bekräftat förhoppningen, att 56 reservofficerare årligen skulle tillföras armén. I själfva verket hade sedan nämnda år endast 24 reservofficerare tillkommit eller i medeltal endast 6, i stället för 56, årligen. Sökte man efter orsaken till detta förfelade resultat, kunde man icke undgå att därmed jämföra det gynnsamma förhållandet vid flottan, där det i plan förutsatta årliga reservofficersbehovet blifvit fyllt. Efter en jämförelse, hvaraf framgick att de ekonomiska förmåner, hvilka erbjödos reservofficerarne vid armén, voro betydligt lägre än dem, som erbjödos reservofficerarne vid flottan, samt efter framhållande af de ytterligare skäl, som syntes t. f. chefen för generalstaben tala för en förbättring i aflöningsförmånerna för reservofficerarne vid armén, hemställde t. f. chefen för generalstaben om beredande åt desse af följande förmåner:

- a) ckiperingshjälp 500 kronor;
- b) månadslön under tjänstgöring, motsvarande den fast anställdes officers lön, d. v. s. 50 kronor för reservunderlöjtnant, 75 kronor för reservlöjtnant och eventuellt 150 kronor för reservkapten; samt
- c) dagaflöning under tjänstgöring i likhet med fast anställda officerare af motsvarande grader.

I anledning af denna framställning aflät Kungl. Maj:t en proposition i ämnet till 1898 års Riksdag.

Till det vid propositionen fogade statsrådsprotokoll anförde chefen för landtförsvarsdepartementet, bland annat:

En af de förnämsta anledningarna till det ogynnsamma resultat, som den år 1892 antagna reservofficersinstitutionen hittills ernått, vore otvif-

velaktigt att söka i de alltför ringa ekonomiska fördelar, som för närvarande vore förenade med befattning som reservofficer. En förbättring af dessa förmåner vore därför, om reservofficersinstitutionen vid armén skulle kunna vinna någon afsevärd utveckling, oundgängligen nödvändig. I detta afseende syntes hvad t. f. chefen för generalstaben föreslagit vara antagligt. De förmåner, han ifrågasatt, vore ekiperingshjälp samt, under tjänstgöring, månadslön och dagaflöning. Dagaflöning under tjänstgöring åtnjöte reservofficer och reservintendent äfven enligt nu gällande bestämmelser, och i fråga om beloppet af denna aflöning vore ej någon förändring ifrågasatt. Att tillerkänna en till reservunderlöjtnant (reservintendent) utnämnd person ekiperingshjälp med 500 kronor, skulle otvifvelaktigt i ej ringa mån vara till fromma för reservofficersinstitutionen, ty de vore säkerligen många, som, därest icke svårigheten att bekosta den för reservofficern erforderliga ekiperingen förefunnes, skulle vara benägna att ägna sig åt denna befattning vid sidan af sin egentliga sysselsättning. Men i än högre grad skulle helt visst den ifrågasatta månadslönen härtill bidra. Ty genom denna jämte dagaflöning skulle godtgörelse erhållas åtminstone för de med reservofficers- (reservintendents-) tjänsten förenade utgifter, och utan sådan godtgörelse skulle det troligen icke låta sig göra att erhålla reservofficerare till något nämnvärdt antal. I fråga om de kostnader, som af ett bifall till hvad sålunda tillstyrkts, skulle föranledas, kunde dessa kostnader beräknas uppgå till följande årliga maximibelopp nämligen:

för ekiperingshjälp kronor	28,000: —
» månadslöner »	27,337: 50
» dagaflöning »	13,589: —

eller således tillhopa kronor 68,926: 50. Härvid vore dock att märka, att äfven om, hvilket icke vore visst, man skulle under de närmaste åren kunna erhålla 56 reservunderlöjtnanter om året, det dock måste komma att dröja åtskilliga år, innan det beräknade antalet 386 reservunderlöjtnanter blefve fyllt, och ännu längre tid innan antalet 100 reservlöjtnanter uppnåddes. Med säkerhet komme alltså kostnaderna att under de första åren ställa sig betydligt lägre än det ofvan

angifna beloppet, och med all visshet skulle de kunna hållas inom det för närvarande till reservbefälet i riksstaten anslagna beloppet, 53,516 kronor. Af detta belopp vore visserligen den allra största delen, nämligen 41,048 kronor, afsedd till beredande af lifränta åt reservofficerarne och allenast återstoden till aflöning; men därest, såsom departementschefen ämnade ifrågasätta, beredande af lifränta åt reservofficerarne skulle upphöra och statsverket i stället själf öfvertaga pensioneringen af reservbefälet, skulle hela det för närvarande i riksstaten till reservbefälet anslagna beloppet kunna blifva disponibelt för reservofficerares aflöning, och således nytt anslag för detta ändamål icke behöfva äskas. Departementschefen ansåge vidare, att de efter år 1892 utnämnda reservofficerarne (reservintendenterna) borde för framtiden åtnjuta samma lön och dagaflöning, som komme att tillerkännas deras blifvande kamrater. Beträffande beloppet af den lifränta, som reservofficer (reservintendent) vid armén vore berättigad att åtnjuta, så vore detta icke fixerad, hvaremot det belopp, som skulle för beredande af lifränta i vederbörande försäkringsanstalt insättas, vore i viss mån fixt och beroende allenast af den blifvande lifränteägårens ålder, då insättningen ägde rum. Arméförvaltningen hade anmält, att det sålunda bestämda beloppet i allmänhet kunnat åt lifräntetagare beredas en lifränta af 285 kronor. Då detta belopp kunde anses någorlunda tillfredsställande, skulle anledning saknats att i afseende å den för arméns reservofficerare stadgade förmånen af lifränta ifrågasätta någon förändring, om icke motsvarande förhållanden vid flottan vore synnerligen otillfredsställande. Kungl. Maj:t hade till nästlidet års Riksdag aflåtit proposition med förslag till förändrade bestämmelser i afseende å beredande af lifränta åt reservbefälet vid flottan, hvilken proposition dock icke vunnit Riksdagens godkännande, hufvudsakligen emedan Riksdagen satte i fråga, huruvida det icke skulle vara både enklare och billigare, om statsverket själf öfvertog pensioneringen af reservbefälet och pensionerna, till belopp af högst 300 kronor, finge utgå direkt från nionde hufvudtiteln, i hvilket afseende Riksdagen ansett att utredning borde äga rum och att denna utredning borde omfatta jämväl motsvarande förhållanden inom armén. Med anledning häraf hade departementschefen låtit verk-

ställa en dylik utredning, så vidt armén anginge. Af denna utredning hade framgått, att det enklaste sättet för pensioneringen vore att lämna densamma åt framtiden och låta pensionsbeloppen utgå direkt från anslag under riksstatens nionde hufvudtitel. Antogs man, att reservbefälets personal till antalet utvecklades i full öfverensstämmelse med vid utredningen gjord förutsättning, skulle för en befälsstyrka af 56 tjugutvåringar vid pensionsåldern efter 33 års förlopp återstå vid första pensionsåret 21 lefvande, åt hvilka ett pensionsbelopp af 6,300 kronor skulle utbetalas, om pensionen bestämdes till 300 kronor. Det följande året blefve pensionärernas antal 41, pensionsbeloppet 12,300 kronor o. s. v., tills pensioneringen efter omkring 30 års förlopp komme till sin fullständiga utveckling, då summan af alla pensionsbeloppen blefve omkring 115,200 kronor, som årligen skulle utgå till 384 pensionärer. Minst 60 år skulle emellertid förflyta, tills pensionssumman blefve konstant eller nådde sitt maximibelopp. Departementschefen ansåge äfven för egen del, att det enklaste och på samma gång för statsverket billigaste sättet för beredande af lifränta (pension) åt reservofficerare och reservintendenter vid armén vore, att staten själf öfvertogs pensioneringen. Om pensionens belopp bestämdes till 300 kronor och de för åtnjutande af lifränta nu stadgade villkor i afseende å ålder m. m. oförändrade finge tillämpas i afseende å rätten att åtnjuta pension, skulle efter 33 års förlopp pensioner komma att utbetalas med högst 6,300 kronor, hvarefter detta belopp komme att nå sitt maximum 115,200 kronor, ett belopp som ju ej kunde anses afskräckande. Departementschefen tillstyrkte därför, att det 1893 stadgade sättet för beredande af lifränta åt reservofficerare och reservintendenter icke måtte tillämpas i afseende å de reservofficerare och reservintendenter, som framdeles antoges, utan dessa i stället tillförsäkras rätt att, under förutsättning att de fullgjorde den tjänstgöringsskyldighet m. m., som nu vore eller framdeles kunde vara för dem stadgad, vid fyllda 55 år under sin återstående lifstid komma i åtnjutande af pension från statsverket till belopp af 300 kronor årligen. I afseende å reservofficerare och reservintendenter, för hvilka inbetalning för beredande af lifränta redan skett, skulle naturligtvis någon pension icke förekomma, dock att det syntes kunna ifrågasättas, huruvida

icke i en framtid fyllnad i lifröntan till 300 kronor borde beredas dem af statsmedel. Godkändes hvad sålunda tillstyrkts, skulle det i riksstaten för beredande af lifranta åt reservofficerare och reservintendenter beräknade och under förslagsanslaget till reservbefälet anvisade beloppet, 41,048 kronor, kunna ur riksstaten utgå. Departementschefen ansåge emellertid, att anslaget till reservbefälet borde lämnas oförändradt. Ifall nämligen ökade aflöningsförmåner samt ekiperingshjälp tillerkändes reservofficerare och reservintendenter, komme naturligtvis, i den mån antalet reservofficerare och reservintendenter ökades, jämväl utgifterna för aflöning m. m. åt dem att ökas, och vid sådant förhållande skulle det under anslaget till reservbefälet till aflöning beräknade beloppet, 12,468 kronor, snart nog blifva otillräckligt och anslaget behöfva förhöjas. Anslaget till reservbefälet borde därför enligt departementschefens åsikt i riksstaten för år 1899 uppföras med oförändrad natur och till oförändradt belopp, men dess ändamål blifva i viss mån förändradt, nämligen att bestrida ekiperingshjälp, månadslön och dagaflöning åt reservofficerare och reservintendenter.

I öfverensstämmelse med denna uppfattning föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen medgifva, att till reservofficer och reservintendent, som därefter antoges, finge från anslaget till reservbefälet utgå dels ekiperingshjälp, 500 kronor, att utbetalas vid första utnämningen, dels ock under tjänstgöring lön och dagaflöning för tjänstgöringstiden med samma belopp, som fast anställda officerare af motsvarande grader ägde åtnjuta, att till de reservofficerare och reservintendenter, som efter år 1892 antagits, finge från och med 1898 från samma anslag utgå lön och dagaflöning enligt nyssnämnda beräkningsgrund, samt att de reservofficerare och reservintendenter, som därefter antoges, måtte, därest de fullgjorde den tjänstgöringsskyldighet, som nu vore eller frandeles kunde blifva för reservofficer och reservintendent stadgad, efter uppnådda 55 års ålder under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension till belopp af 300 kronor.

Då frågan förekom till behandling i statsutskottet, yttrade utskottet, att ehuru utskottet icke vore öfvertygadt, att de af Kungl. Maj:t föreslagna åtgärderna komme att visa sig tillfyllestgörande för avvägbringande af önskvärd utveckling af reservofficersinstitutionen vid armén, utskottet

li'väl funne sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts i berörda syfte gjorda framställning, helst, därest afsedd fördel icke heller därmed skulle vinnas, de anslagna medlen icke komme att utgifvas, utan blefve för statsverket besparade, men ville utskottet tillika såsom sin åsikt uttala, att, om institutionen öfverhufvud skulle kunna vinna åsyftad utveckling, de villkor och fördelar, som med anställning vid densamma vore förenade, måste göras mera kända.

Kungl. Maj:ts framställning i ämnet vann härefter Riksdagens bifall. Med anledning häraf utfärdades den 30 december 1898 dels en förnyad förordning angående ersättning åt personal, tillhörande arméns reserver, i hvilken de beslutade förbättringarna i reservofficerarnes och reservintendenternas förmåner inrymdes, dels en förordning om ändring af vissa §§ i 1893 års reservbefälsförordning, och dels en kungörelse angående den tjänstgöring, som för tillgodonjutande af rätt till pension skulle åligga ifrågavarande personal.

Vid 1900 års riksdag väcktes motion i syfte att bereda armén ökad tillgång på reservbefäl, men föranledde denna motion icke till någon Riksdagens åtgärd.

Enligt de hufvudsynpunkter, efter hvilka chefen för generalstaben sistnämnda år hade att utarbete förslag till ny härordning att läggas till grund för en kungl. proposition i ämnet till 1901 års riksdag, skulle öfningstiden för de värnpliktige sammanlagdt utgöra 365 dagar. Härens sammansättning och indelning skulle så bestämmas, att fälthären komme att utgöras af sex fullständiga, likformigt sammansatta arméfördelningar och en kavallerifördelning, att fästningarna erhöilo nödiga besättningstrupper, som i regeln borde vara förlagda därstädes redan under fred, samt att erforderligt antal reservtrupper (ur 2. uppbådet) och landstormstrupper kunde bildas. Ökningen af härens fast anställda befälskader skulle begränsas till minsta möjliga omfång, men åtgärder vidtagas för erhållande af reservbefäl (värnpliktigt befäl) i tillräckligt antal.

I öfverensstämmelse härmed ingick också såsom ett väsentligt element i det af chefen för generalstaben utarbetade förslaget till ny härordning organisation af reservtrupper. För detta ändamål föreslog chefen för generalstaben, att härens fast anställda befälskader i någon mån öka-

des, men att befälsplatserna vid de reservtruppförband, hvilka skulle uppsättas vid krigstillfälle, hufvudsakligen fylldes af krigsdugliga och krigstjänstskyldiga pensionerade officerare och underofficerare samt af reservofficerare, reservunderofficerare och reservkorpraler. För erhållande af det erforderliga antalet reservofficerare var i detta förslag antalet officersvolontärer beräknadt till 580 eller så stort, att det täckte behovet ej blott af officerare med fast lön på stat, utan ock af reservofficerare, hvarjämte skulle till reservunderbefäl under rekrytutbildningsperioden utbildas alla de värnpliktige, hvilka på grund af sin begåfning, förvärfvad allmänbildning eller ådagalagda särskilda egenskaper funnes lämpliga att äfven utbildas till reservunderbefäl. Alla som önskade blifva officerare eller reservofficerare skulle, enligt förslaget, taga anställning såsom officersvolontärer och genomgå rekrytutbildning från midten af juni månad efter aflagd mogenhetsexamen intill tiden för årets repetitions-(regements-)öfningar. Efter deltagandet i dessa öfningar vid vederbörande regemente skulle de genomgå en officersvolontärskola, hvilken sålunda skulle taga sin början under förra hälften af oktober månad och fortgå till följande års repetitionsöfningar med afläggandet af underofficersexamen såsom mål. Derpå skulle åter följa deltagande i repetitionsöfningar, efter hvilkas fullgörande och därunder förrättad korpralstjänst skulle ske befordran till underofficer. De officersvolontärer, som befunnes lämpliga och så önskade, skulle till det antal, som fylldet af den fasta officerskadern betingade, allt efter förtjenst och duglighet kommenderas till *krigsskolan*, hvars utbildningsprogram skulle i allt väsentligt förblifva oförändradt. Sålunda skulle ifrågavarande officersaspiranter, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad nu är händelsen, såsom fanjunkare deltaga uti det följande årets repetitions-(regements-)öfningar samt, efter förutgången officersexamen, utnämnas till underlöjtnanter. — De officersvolontärer åter, som icke komme att beordras till krigsskolan och som önskade anställning såsom reservofficerare, skulle å lämplig tid genomgå en tre månaders *reservofficerskurs*, och skulle vid dess slut reservofficersexamen afläggas. Efter deltagande uti nästföljande repetitions-(regements-)öfningar skulle de, vid tidpunkten

för de från krigsskolan utexaminerade elevernas officersbefordran, utnämnas till reservofficerare.

Vid underdånig föredragning den 7 januari 1901 af ifrågavarande förslag anförde chefen för landtförsvarsdepartementet, bland annat:

Man kunde mot förslaget göra den erinran, att det icke upptogs tillräckligt befäl med lön på fast stat, men vid något närmare eftersinnande skulle anmärkningen befinnas sakna fog. Allra minst ett litet land hade råd att i fredstid underhålla och aflöna en befälsstyrka väsentligen större än den, som kunde erhålla sysselsättning i fredstid. Det återstående behovet af befäl vid mobiliseringstillfälle måste fyllas af reservbefäl. Ingen möda borde därför lämnas ospard och ingen utväg obegagnad för att i fredstid utbilda det vid härens öfvergång till krigsfot behöfliga antalet reservofficerare, reservunderofficerare och reservkorpraler. Det vore departementschefens öfvertygelse att så kunde ske, ifall de värnpliktiges öfningar i fred erhöles den föreslagna utsträckningen. Vidare framhöll departementschefen att då utbildningen af reservunderbefäl, som vore afsedd att under rekrytskolperioden meddelas åt därtill lämpliga individer bland de värnpliktige, hade till uppgift att lära eleverna att under repetitions-(regements-)öfningarna och i fält förrätta tjänst såsom underbefäl, men *icke* att dana instruktörer med förmåga att utbilda och undervisa rekryter, denna utbildning blefve i jämförelse med utbildningen af dem, som skulle blifva fast anställda korpraler, väsentligen förenklad, hvartill komme att utbildningen af reservunderbefäl förenklades äfven därigenom, att de värnpliktige, som uttoges till underbefälsämnen, ägde förkunskaper, med hvilkas inhämtande eljest en icke oväsentlig tid skulle tagas i anspråk samt vana vid och större mottaglighet för undervisning.

I Kungl. Maj:ts proposition till 1901 års riksdag angående ny härordning upptogs, i öfverensstämmelse med hvad departementschefen också hemställde, för hvart och ett af arméns truppförband ett visst antal fast anställda officersvolontärer om tillhoppa 580.

Vid härordningsförslagets behandling i Riksdagen uttalades emellertid den uppfattning att den för de olika truppförbanden föreslagna fast

anställda personalen skulle kunna vid vissa truppförband undergå någon minskning utan att själfva organisationen därigenom skulle i allt för afsevärd grad rubbas eller försämras, hvarjämte angående rekryteringen af de fast anställda officerarne samt anskaffandet och utbildandet af det erforderliga antalet reservofficerare erinrades att, enligt förslaget, samtliga unga män, som önskade blifva vare sig fast anställda officerare eller reservofficerare, skulle taga anställning såsom officersvolontärer. Deras utbildning skulle vara gemensam till och med genomgången officersvolontärskola och därpå fullgjord repetitions-(regements-)öfning, hvarefter en delning af officersvolontärerna skulle äga rum i två grupper: officersaspiranter och reservofficersaspiranter, med hvar sina skilda utbildningskurser. I fråga härom hade Riksdagen icke kunnat undertrycka den farhågan, att genom den gallring af officersvolontärerna, som sålunda skulle komma att ske efter omkring 15 månaders gemensam tjänstgöring, reservofficerarnes ställning skulle kunna blifva lidande, och att detta förhållande skulle komma att utöfva en menlig inverkan på hela reservofficersinrättningen. Ur denna synpunkt kunde det med skäl sättas i fråga, huruvida det icke vore ändamålsenligare, att de unga män, som från början hade för afsikt att blifva reservofficerare, finge taga anställning såsom reservofficersvolontärer, och huruvida icke för dem en särskild utbildning, utan sammanblandning med officersaspiranternas utbildning, skulle kunna anordnas. Med hänsyn härtill hade Riksdagen ansett, att uti de olika truppförbandens personalsammansättning borde upptagas, i stället för ett visst antal »officersvolontärer», ett motsvarande antal »officers- och reservofficersvolontärer», för att därigenom skulle angifvas, att en annan väg än den af Kungl. Maj:t föreslagna skulle kunna ifrågakomma för erhållandet af det stora antal reservofficerare, som kräfdes särskildt vid härens försättande på krigsfot. För öfrigt ville Riksdagen hafva gjort gällande den meningen, att alla lämpliga utvägar borde anlitas för att fylla behovet af sådana officerare, och att således kunde ifrågasättas, huruvida anställning såsom reservofficer borde göras beroende af en enda väg eller ett enda sätt för rekrytering och utbildning. Dessutom borde tagas under ompröfning, i hvad mån reserv-

officerare skulle kunna rekryteras äfven ur andra grupper af unga män än dem, som för närvarande ifrågakomme.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts, upptogs uti de af Riksdagen i sammanhang med ny härordnings antagande för de olika trupp-förbanden bestämda stater, i stället för ett visst antal »officersvolontärer», ett antal »officers och reservofficersvolontärer». Sammanlagda antalet af dessa volontärer sattes af Riksdagen till 572. Någon höjning af anslaget till reservbefälet vidtogs icke vid ifrågavarande riksdag.

Kort efter det den nya härordningen antagits, utfärdades den 29 november 1901 förnyad instruktion för intendenturkåren. Bestämmelserna i denna föranledde dels två särskilda förordningar af samma dag, den ena om ändring i vissa §§ af 1893 års reservbefälsförordning, den andra om ändring i förordningen den 30 december 1898 angående ersättning åt personal, tillhörande arméns reserver. Dessutom utfärdades likaledes samma dag en förnyad kungörelse angående den tjänstgöring, som för tillgodonjutande af rätt till pension skulle åligga ifrågavarande personal.

Vid 1902 års riksdag väcktes ånyo motion i syfte att bereda armén ökad tillgång på reservbefäl, men motionen föranledde icke till någon Riksdagens åtgärd.

Till det vid statsverkspropositionen till 1903 års riksdag fogade statsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden anförde chefen för landtförsvarsdepartementet:

Den för reservbefälet medgifna förmånen att under tjänstgöring med trupp åtnjuta lön och dagaflöning i likhet med motsvarande personal å stat hade medfört, att den af 1901 och 1902 års Riksdagar beslutade löne-regleringen för armén kommit äfven reservbefälet till godo, liksom samma befäl jämväl komme i åtnjutande af förhöjd dagaflöning i vissa fall, därest vid Riksdagen gjord framställning om sådan aflöning till befälet på stat vunne bifall. Det till reservbefälet utgående anslag komme till följd af dessa förhållanden att få vidkännas något större utgifter än förut, men då ett villkor för erhållande af så många officers- och reservofficers-aspiranter som möjligt vore, att reservpersonalen bereddes sådana förmåner, att dess utbildning icke komme att medföra personliga ekonomiska

uppooffringar, skulle dessa ökade afgifter i sin mån bidraga till ett gynnsammare resultat än hittills i afseende å reservbefelets rekrytering. Nödvändigheten att tillse, det reservbefelets utbildning och anställning icke ådroge detsamma någon ekonomisk förlust, föranledde departementschefen att göra framställning om beredande af högre ekiperingshjälp. Det utgående beloppet, 500 kronor, vore icke tillräckligt för bestridande af de kostnader, nyanskaffning af en officers hela utrustning medförde. Detta bidrag borde därför enligt departementchefens mening icke bestämmas lägre än 700 kronor. I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen att höja ekiperingshjälpen till sistnämnda belopp.

Förslaget, ehuru understödt af statsutskottet, godkändes emellertid icke af Riksdagen, hufvudsakligen på den grund att till följd af de ändringar i uniformernas utseende, för hvilka förberedande undersökningar och prof påginge, det vore sannolikt, att anskaffningskostnaden för uniform framdeles komme att ställa sig billigare.

Vid innevarande års riksdag väcktes af enskild motionär förslag om sådana ändringar i värnpliktslagen, att för värnpliktige, hvilka i statens eller af staten understödda högre elementarläroverk eller därmed jämförliga undervisningsanstalter erhållit viss skolbildning, tjänstgöringstiden utsträcktes i syfte att utbilda nämnda värnpliktige till reservbefäl.

I afgifvet utlåtande i anledning af denna motion anförde lagutskottet:

Att landets försvarsväsen genom brist på särskildt utbildadt reservbefäl icke erhållit den effektivitet, som afsetts med 1901 års härordning, vore allmänt erkänt; och då de utvägar, som för närvarande stode till buds för rekrytering af reservbefäl, hittills visat sig icke vara tillfyllestgörande, ansåg utskottet, att särskilda åtgärder borde vidtagas för att tillföra försvaret erforderligt befäl. Den utväg, motionären för sådant ändamål anvisat, eller att värnpliktige, som i statens eller af staten understödda högre elementarläroverk eller i därmed jämförliga undervisningsanstalter erhållit viss skolbildning, såsom i allmänhet lämpade för reservbefäl, skulle genom utsträckt tjänstgöring underkastas den därför erforderliga utbildningen, syntes utskottet värd allt beaktande. Utan en utsträckning af

den för värnpliktige i allmänhet stadgade tjänstgöringstiden kunde en erforderlig befälsutbildning svårligen vinnas, äfven om de för reservbefäl afsedda värnpliktige redan från början af sin tjänstgöring skulle utbildas till befäl. Med en tjänstgöringstid af ett år skulle det afsedda ändamålet antagligen kunna vinnas; och då under sådana förhållanden tjänstgöringstiden för värnpliktige af ifrågavarande slag icke skulle komma att öfverstiga den för värnpliktige vid kavalleriet, fältartilleriet samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna efter genomförd härordning stadgade öfnings- tiden, syntes en sådan utsträckning af tjänstgöringstiden för vissa andra värnpliktige i och för ifrågavarande syftes vinnande icke vara obefogad. Då en ökning af reservbefälet kunde anses af förhållandena påkallad och detta mål kunde vinnas genom att vissa värnpliktige genom utsträckt öfningstid därtill utbildades, ansåge utskottet, att valet härvid i främsta rummet borde falla på den kategori af värnpliktige, som motionären föreslagit. I det stora hela sedt, torde dessa värnpliktige genom den utveckling i kroppsligt och intellektuellt afseende, som de under skoltiden erhållit, och särskildt genom den utbildning i militärt hänseende, som under nämnda tid kommit åtminstone flertalet af dem till del, vara bäst lämpade att utbildas till reservbefäl. Om vidare de värnpliktige, hvilka skulle underkastas den ifrågasatta utsträckta öfnings- tiden, tillerkändes särskildt tillskott i penningar för den utbildningstid, som komme att öfverskjuta den för värnpliktige i allmänhet stadgade öfnings- tiden, ansåge utskottet en förändring i den af motionären åsyftade riktningen ej heller kunna för ifrågavarande värnpliktige blifva alltför betungande.

På anförda grunder hemställde utskottet om skrifvelse i ämnet till Kungl. Maj:t. Vid frågans behandling i Riksdagens kamrar antogs förslaget i Första kammaren, men afslogs i den Andra, vid hvilket förhållande förslaget, jämlikt 63 § riksdagsordningen, för den riksdagen förföll.

De förslag, som sålunda efter den nya härordningens antagande inom Riksdagen blifvit väckta i syfte att bereda armén ökad tillgång på reservbefäl, hafva icke heller föranledt ändringar i de administrativa föreskrifterna beträffande arméns öfvertaliga personal. Dessa återfinnas alltså fort-

farande *ej mindre* i den ofvan nämnda nådiga förordningen den 17 juni 1893 angående organisationen af arméns reserver af befäl och civilmilitär personal, förnyade nådiga förordningen den 30 december 1898 angående ersättning åt personal, tillhörande arméns reserver, med de i dessa förordningar sedermera gjorda ändringar och tillägg samt nådiga kungörelsen den 29 november 1901 angående den tjänstgöring, som för tillgodonjutande af rätt till pension åligger ifrågavarande personal, *än äfven* i de Kungl. bref af den 1 februari 1836, den 5 juli 1843, den 15 september. 1868 och den 22 juli 1877, för hvilkas innehåll i hithörande delar Kommittén ofvan redogjort.

Sedan chefen för landtförsvarsdepartementet i sin ofvan först omnämnda skrifvelse af den 2 maj 1902 med anledning af de förändrade förhållanden, som inträdt genom antagandet af den nya härordningen, anmodat chefen för generalstaben att inkomma med fullständigt förslag till de förändrade föreskrifter, som syntes önskvärda beträffande följande kategorier af arméns öfvertaliga personal, nämligen officerare och underofficerare, som undfått afsked från beställning på stat med tillstånd att såsom lönlösa kvarstå i regemente, den personal, som omförmäldes i nådiga förordningen den 17 juni 1893 angående organisationen af arméns reserver af befäl och civilmilitär personal, i armén kvarstående officerare samt f. d. officerare, underofficerare och civilmilitära personer, tjänstgöringsskyldiga under krigstid, har chefen för generalstaben den 30 april 1903 afgifvit de förslag till förnyad förordning angående organisationen af arméns reserver af befäl och civilmilitär personal, till förnyad förordning angående ersättning åt personal, tillhörande arméns reserver samt till förnyad kungörelse angående samma personals tjänstgöringsskyldighet för erhållande af rätt till pension, hvilka förslag närmast föranledt Kungl. Maj:ts beslut om revision af gällande föreskrifter rörande arméns öfvertaliga personal.

De af chefen för generalstaben utarbetade författningsförslagen hafva uppställts i öfverensstämmelse med de nu gällande författningarna i ämnet, så att de särskilda §§ i förslagen och i författningarna motsvara hvarandra. I hufvudsak gå de af chefen för generalstaben föreslagna ändringarna ut på att bereda armén ökad tillgång på reservbefäl. Så skulle enligt för-

slaget till förordning angående organisationen af arméns reserver f. d. officerare, som med rätt till fyllnadspension afgått från beställning på stat, erhålla skyldighet att viss tid efter afskedstagandet tillhöra vederbörande regementes eller kårs reserv. Från denna förpliktelse skulle dock öfverstar samt regements- och kårchefer vara fritagna. Tiden för rätt att kvarstå i reserv skulle för den, som afgått från fast anställning utan rätt till fyllnadspension utsträckas från 50 år till 53 år. Den, som afgått från fast anställning, innan han öfverskridit värnpliktsåldern, samt innehade beställning af officers eller underofficers grad eller rangklass skulle få stå i reserv intill utgången af värnpliktstiden därest han fullgjorde stadgad tjänstgöringsskyldighet. Däremot skulle den, som afgått från fast anställning, innan han öfverskridit värnpliktsåldern samt tillhörde manskapet, icke få kvarstå i truppförbandets reserv längre än till och med fullgörandet af den sista honom jämlikt värnpliktslagen åliggande repetitionsöfning. Den, som innehade sådan beställning i reserv, som icke tillika förefunnnes vid regemente eller kår, skulle få kvarstå, om han innehade beställning af officers eller underofficers grad eller rangklass, intill utgången af värnpliktstiden, och om han tillhörde manskapet, till och med fullgörandet af den sista honom jämlikt värnpliktslagen åliggande repetitionsöfning. För reservkapten (ryttmästare), reservfanjunkare (styckjunkare) och reservintendent skulle dock kunna meddelas tillstånd att, utöfver värnpliktstiden, kvarstå i reserven intill 53 år äfvensom för reservlöjtnant, reservsergeant och reservunderintendent, hvilka fullgjort de för befordran till närmast högre grad eller rangklass stadgade villkor. Personalen i reserverna skulle vara underkastad tjänstgöringsskyldighet vid inträffande mobilisering och i krig samt vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd kunde blifva anbefalld. Dessutom skulle reservpersonal, som afgått från fast anställning, innan värnpliktsåldern öfverskridits, vara skyldig att med vederbörlig årsklass fullgöra föreskrifven repetitionsöfning och, därest den innehade beställning af officers eller underofficers grad eller rangklass, att minst hvar tredje år deltaga i sådan öfning.

Beträffande ersättning åt reservernas personal har chefen för generalstaben föreslagit att lönen för personalen af officers och underofficers rangklass skulle beräknas, icke såsom nu för dag med $\frac{1}{365}$ af årsbeloppet, utan för år samt utgå för reservsergeant och vederlike med 260 kronor, för reservfanjunkare (styckjunkare och vederlike), med 400 kronor, för reservunderlöjtnant (och vederlike) med 240 kronor, för reservlöjtnant (och vederlike) med 340 kronor och för reservkapten (ryttmästare och vederlike) med 800 kronor. Ekiperingshjälp vid utnämningen skulle tillkomma icke blott reservunderlöjtnant utan äfven reservsergeant och utgå för den förre med ett till 700 kronor förhöjdt belopp och för den senare med ett belopp af 200 kronor. Dessutom skulle reservunderofficer, reservofficer, reservintendent och reservunderintendent, under förutsättning af viss fullgjord tjänstgöring efter uppnådda 53 års ålder äga under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension af 300 kronor för reservunderofficer och 500 kronor för hvar och en af de öfriga. Enahanda förmån af pension skulle jämnväl tillkomma officer och underofficer i regimentes eller kårs reserv, som afgått från fast anställning, innan han öfverskridit värnpliktsåldern, och som kvarstått i reserven intill fyllda 40 år samt därunder fullgjort föreskrifven tjänstgöringsskyldighet.

I fråga om den tjänstgöring, som för rätt till pension bör fullgöras af viss reservpersonal, har chefen för generalstaben föreslagit, att reservofficer (reservunderofficer) i sådan egenskap eller såsom officer (underofficer) fullgjort minst sex repetitionsöfningar under olika år, samt reservintendent, efter vunnen befordran till denna beställning, i intendentsbefattning fullgjort en tjänstgöringsomgång, till tiden motsvarande en bevaringsrekrytskola vid infanteriet. I afseende å officer och underofficer i regimentes eller kårs reserv, som afgått från fast anställning, innan han öfverskridit värnpliktsåldern, har chefen för generalstaben föreslagit, att sådan officer och underofficer skall för åtnjutande af rätt till pension vara pliktig att under den tid han tillhör reserven, minst hvart tredje år deltaga i repetitionsöfning.

I de af chefen för generalstaben utarbetade författningsförslagen hafva dessutom inrymts förslag till en del mindre väsentliga ändringar af

motsvarande bestämmelser i de nämnda tre författningarna, hvarjämte chefen för generalstaben framställt förslag till ändringar jämväl i andra föreskrifter rörande arméns öfvertaliga personal, till hvilka ändringsförslag, i den mån de böra göras till föremål för kommitténs yttrande, kommittén får tillfälle att frandeles återkomma.

Öfver samtliga förslagen hafva yttranden afgifvits af arméförvaltningen å civila departementet, arméfördelningscheferna, militärbefälhafvaren på Gottland, inspektörerna för kavalleriet, artilleriet och trängen, inspektören för militärläroverken, chefen för fortifikationen, generalintendenten, chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, arméns pensionskassa, medicinalstyrelsen och tekniska högskolan.

I dessa yttranden hafva en del anmärkningar blifvit framställda, af hvilka de hufvudsakligaste gått ut dels därpå att de nu gällande bestämmelserna på ifrågavarande område icke vore i önskvärd mån ägnade att förse armén med dess behof vid mobilisering af reservbefäl, dels ock därpå att, ehuru det vore af största betydelse att dessa bestämmelser, hvilka så nära berörde den stora allmänheten, vore så affattade, att de af hvar och en lätt kunde förstås, samma bestämmelser såväl som de i hufvudsaklig öfverensstämmelse med dessa utarbetade författningsförslagen dock icke voro uppställda med för ändamålet erforderlig enkelhet och tydlighet. Af öfriga i de omförmälda yttrandena gjorda anmärkningar har det stora flertalet gällt mer eller mindre viktiga detaljer i de förslag i ämnet, chefen för generalstaben framställt.

Den utveckling, vår nuvarande reservbefälsinrättning genom de i denna tid efter annan gjorda förbättringar hittills erhållit, har icke varit tillräcklig att tillföra armén det, särskildt vid dennas försättande på krigsfot, behöfliga antalet reservbefäl. Att alla lämpliga utvägar böra för fyllande af detta behof anlitas, har redan blifvit vid den riksdag, vid hvilken den nya härordningen antagits, med styrka framhållet; och, såsom af ofvan lämnade redogörelse framgår, hafva de förslag och önskemål, som efter

det denna härordning trädt i kraft blifvit så i som utom Riksdagen framställda, alla syftat åt samma mål: *beredande af ökad tillgång på reservbefäl.*

Vid val af vägar för ernående af detta mål har kommittén kommit till den öfvertygelsen att den ökade tillgången af sådant befäl bör sökas icke blott i en ytterligare utveckling af den egentliga reservbefälsinrättningen utan också i ett ändamålsenligt tillvaratagande för arméns behof jämväl af all sådan till armén hörande öfvertalig personal, hvilken icke blifvit endast för anställning i reserv särskildt utbildad.

I öfverensstämmelse med denna uppfattning har kommittén vid fullgörande af det kommittén lämnade uppdrag i sådant syfte verkställt en fullständig omarbetning såväl af de nu gällande författningarna rörande arméns reserver, som äfven af öfriga bestämmelser beträffande arméns öfvertaliga personal. Alla till dessa områden hörande föreskrifter af beskaffenhet, att böra af Konungen å administrativ väg utfärdas, hafva härvid blifvit af kommittén sammanförda i en enda för dem alla gemensam författning. Genom denna anordning har afsetts att undvika de anledningar till anmärkningar om brister i reda och öfverskådlighet, hvartill de nuvarande bestämmelserna gifvit anledning.

I detta sammanhang torde emellertid böra anmärkas, att kommittén vid den verkställda omarbetningen af de nu gällande föreskrifterna beträffande arméns öfvertaliga personal, i öfverensstämmelse med den uppfattning som fått sitt uttryck i tjänstgöringsreglementet för armén, ansett att arméns öfvertaliga personal i mera vidsträckt mening utgöres af samma personal, som i tjänstgöringsreglementet behandlas under benämningen *arméns personal öfver stat*. I anslutning till denna uppfattning har titeln å det af kommittén i detta ämne utarbetade författningsförslag affattats och i enlighet härmed har också kommittén ansett att till arméns personal öfver stat är att hänföra dels arméns öfvertaliga personal i mera inskränkt och egentlig mening, dels arméns reserver. Till den förra af dessa båda grupper har kommittén räknat

surnumerära underlöjtnanter, surnumerära sergearter samt officers- och reservofficersvolontärer utom nummer,

officerare, underofficerare och civilmilitärer, hvilka undfått afsked från beställning på stat med tillstånd att såsom lönlösa kvarstå i regemente eller kår, samt

auditörer i regemente eller kår och vice auditörer.

Arméns reserver åter har kommittén ansett böra utgöras af regementens och kårers reserver, arméfördelningarnas reserver och generalitetets reserv.

Utom förordning rörande arméns personal öfver stat har kommittén funnit sig föranlåten att utarbета ett förslag till förnyad kungörelse angående sättet för officers- och reservofficersvolontärers antagning och utbildning, till hvilket förslag kommittén framdeles skall återkomma.

Den ytterligare utveckling af reservbefälsinrättningen, som genom det förra förslaget åsyftats, har kommittén ansett kunna vinnas, utom genom vissa åtgärder i syfte att i så stor utsträckning som möjligt i reserven använda tjänsteduglig f. d. fast anställd personal, hufvudsakligen på två olika vägar, dels genom beredande åt reservbefälspersonalen af de lättnader i afseende å tjänstgöring, hvilka, utan att ändamålet med institutionen förfelas, synts kommittén möjliga att genomföra, dels äfven genom beredande åt samma personal af ökade ekonomiska förmåner.

I det förra afseendet har kommittén fäst sig vid den såväl i chefens för landtförsvarsdepartementet ofvanberörda yttrande till statsrådsprotokollet den 7 januari 1901 som i motiven till chefens för generalstaben förslag framhållna omständigheten, att befälspersonalen i reserven icke har till uppgift att utbilda och undervisa rekryter utan endast att fylla sin plats i det truppförband, där den under repetitionsöfningarna och i fält finner användning. I detta förhållande har kommittén sett en möjlighet att utan men för denna befälspersonals tjänstbarhet bereda densamma vissa lättnader i den tjänstgöring, som enligt nu gällande bestämmelser åligger den. I dessa senare har fullgörande af ett visst antal vapenöfningar föreskrifvits såsom villkor för befordran i reserv, hvarjämte för rätt till pension af reservofficer fordras att hafva fullgjort minst tre års vapenöfningar, fördelade ungefär lika på tiden mellan afläggandet af reserv-

officersexamen och inträdet i landstormsåldern. Med ett års vapenöfningar förstås i förordningen angående organisationen af arméns reserver »deltagande uti ett beväringsskrytmöte och en beväringsskrytöfning, så ock tjänstgöring vid korprals- eller annan manskapsskola af motsvarande längd eller tjänstgöring vid ständigt tjänstgörande truppförband under minst 90 dagar, den tid däri ingående, under hvilken truppen till hela sin styrka eller till största delen är sammendragen». Det kan emellertid, med hänsyn till den nämnda beskaffenheten af reservbefälets uppgift, ifrågasättas, huruvida det kan vara ändamålsenligt att i de vapenöfningar, i hvilka befälspersonalen i reserven skall fullgöra sin tjänstgöring, äfven bör ingå beväringsskrytskola och huruvida det icke vore med nämnda uppgift mera förenligt att i stället förplikta denna personal att deltaga i det antal repetitions-(regements-)öfningar, som för bibehållande af personalens tjänsteduglighet kan anses erforderligt. Chefen för generalstaben har i detta afseende med rätta annärkt, att sistberörda öfningar dels i allmänhet mera än beväringsskrytskolorna äro ägnade att utbilda personalen för dess tjänst i fält, dels för enhvar af denna personal oftare kunna påfordras än de vida långvarigare skrytskolorna.

I betraktande af dessa omständigheter samt med hänsyn jämväl därtill, att dessa skolor genom den nya härordningen blifvit i icke ringa mån förlängda har också kommittén, hvad vidkommer personalen af officers och underofficers rangklass, föreslagit att tjänstgöring i reserv må fullgöras endast genom deltagande i repetitionsöfningar, hvarvid kommittén såsom villkor för rätt till pension föreskrifvit deltagande intill 40 års ålder i sådana öfningar minst hvar tredje år.

I öfrigt har ej föreslagits annan tjänstgöringsskyldighet för denna personal än den jämväl af chefen för generalstaben ifrågasatta vid inträffande mobilisering och i krig samt vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kan blifva anbefalld.

Hvad vidkommer underbefälspersonalens af manskapet tjänstgöringsskyldighet i reserven har i kommitténs förslag ej inrymts annan bestämmelse än att samma personal är pliktig att, så länge den tillhör bevä-

ringen, med sin åldersklass deltaga i de öfningar, som i värnpliktslagen föreskrifvas.

Den vinst för reservinstitutionens utveckling, kommittén genom de föreslagna lättnaderna i tjänstgöringen åsyftat, har i främsta rummet varit större tillslutning till befälsbeställningarna i reserven af de säkerligen många, som önskat men icke kunnat afbryta sin borgerliga verksamhet för deltagande i de jämförelsevis mera tidskräfvande rekrytskolorna, men för hvilka svårighet ej möter att bereda sig ledighet för fullgörande hvart tredje år af en repetitionsöfning.

Det är emellertid i än högre grad genom beredande af ökade ekonomiska förmåner åt reservbefälspersonalen, som kommittén trott, att den önskade utvecklingen af reservbefälsinstitutionen kan ernås. Vid fråga härom har kommittén haft under öfvervägande, huruvida icke, i öfverensstämmelse med hvad chefen för generalstaben föreslagit, dels den till reservofficerare vid utnämningen nu utgående så kallade *ekiperingshjälpen* borde höjas från dess nuvarande belopp af 500 kronor till 700 kronor, dels äfven den för samma officerare under vissa förutsättningar nu tillkommande *pensionen* borde utgå med ett från 300 kronor till 500 kronor förhöjdt belopp. De skäl, som af chefen för landtförsvarsdepartementet vid 1903 års riksdag anförts för en förhöjning af ekiperingshjälpen hafva syns kommittén synnerligen beaktansvärda. Då emellertid Riksdagen så nyligen som år 1903 uttalat sig emot en dylik förhöjning, har kommittén icke ansett sig böra nu framkomma med ett nytt förslag i sådant syfte. En förhöjning af pensionen till 500 kronor skulle utan tvifvel innebära en afsevärd dragningskraft för aspiranter till beställningar i arméns reserver. Men då pension för reservofficerarne vid flottan utgår med det för arméns reservofficerare nu bestämda belopp af 300 kronor och någon höjning af detta belopp icke blifvit för flottans reservofficerare ifrågasatt samt härtill kommer att ej mer än sex år förflutit sedan pensionerna för reservofficerarne vid armén blifvit af Riksdagen till sina nuvarande belopp fastställda, har kommittén icke heller i afseende å dessa belopp ansett sig böra föreslå någon förhöjning. Däremot har kommittén, i öfverensstämmelse med hvad

chefen för generalstaben ifrågasatt, föreslagit pensionsålderns nedsättande från 55 till 53 år.

De förbättringar i reservofficerarnes förmåner, som syns kommittén icke kunna utan att hela reservofficersinrättningens vidare utveckling afven-tyras skjutas å sido, afse emellertid *aflöningen under tjänstgöring*.

Såsom framgår af ofvan lämnade redogörelse utgår denna enligt nu gällande bestämmelser i lön och dagaflöning med samma belopp som fast anställda officerare af motsvarande grader äga åtnjuta, dock att lönen beräknas och utgår för dag med $\frac{1}{365}$ af årsbeloppet. I enlighet härmed äger en reservunderlöjtnant att uppbära för dag i lön 1 krona 97 öre samt i dagaflöning 3 kronor eller tillhopa 4 kronor 97 öre om dagen. Deltager han i repetitionsöfning om 32 dagar, in- och uttryckningsdagarna inberäknade, skulle han alltså äga att för denna tjänstgöring uppbära ett sammanlagdt belopp af endast 159 kronor 4 öre.

I motiven till de af chefen för generalstaben utarbetade förslagen har framhållits, hurusom denna ersättning uppenbarligen vore för liten för att hålla reservofficern skadeslös för den förlust, han i regeln ådroge sig under tjänstgöringstiden i reserven; den räckte knappast till för att ens bestrida utgifterna för uniformens och utrustningens vidmakthållande. Skulle aflöningen under tjänstgöring blifva ett medel att draga unga män till reservofficersplatserna — och så borde det hos oss vara ställdt, då arméorganisationen icke erbjöde tillfälle att bereda aspiranterna till dessa platser andra mera betydande fördelar i materiellt hänseende — måste alltså denna aflöning afsevärdt ökas. Det närmast till hands varande och enklaste sättet härför bestode i höjande af lönen eller med andra ord i dennas fastställande till ett för år beräknadt belopp, som reservofficern ägde att helt tillgodogöra sig, så snart han under ett visst år fullgjort stadgad tjänstgöringsskyldighet. Storleken af detta lönebelopp ansåg chefen för generalstaben lämpligen kunna fastställas till tredjedelen af den årslön, som en fast anställd officer af motsvarande grad och lägsta löneklass åtnjöte. På så sätt skulle reservofficern för år, under hvilket han deltagit i repetitions-(regements-)öfning, äga uppbära, utom dagaflöning under tjänstgöring, bestämd efter nu gällande grunder, en lön, som skulle uppgå:

för reservunderlöjtnant	till 240 kronor		
» reservlöjtnant	» 340	»	och
» reservkapten	» 800	»	.

De skäl, som sålunda blifvit af chefen för generalstaben anförda för en förbättring af den till reservofficer nu utgående aflöningen under tjänstgöring hafva synts kommittén äga en för denna fråga afgörande betydelse. Emellertid har kommittén i afseende å det sätt, hvarpå denna aflöningsförbättring bör genomföras, varit af en från chefens för generalstaben något afvikande mening. Visserligen har kommittén i likhet med honom ansett, att den nämnda förbättringen icke bör afse dag aflöningen, hvilken också af kommittén föreslagits att på oförändradt sätt utgå, utan *lönen* samt att denna senare bör bestämmas till ett för år beräknadt belopp, som reservofficern skulle äga uppbära, hvarje år, han tjänstgör. Men kommittén har, i olikhet mot chefen för generalstaben, ansett, att storleken af detta lönebelopp icke bör sättas i något förhållande till den årslön, som en fast anställd officer af motsvarande grad äger åtnjuta. Något giltigt skäl, hvarför denna årslön skulle utgå med olika belopp för officerare af olika grader, har kommittén icke funnit vara för handen. Då dessutom ändamålet med denna årslön är icke blott att bereda en ersättning för tjänstgöringen i reserven och för förlust, som tillskyndas reservofficern genom det afbrott i hans borgerliga verksamhet, denna tjänstgöring medför, utan också att lämna ett bidrag till bestridande af de nödiga utgifterna för underhåll af uniform och utrustning samt invartering, har kommittén, i stället för den nu utgående lönen, föreslagit en aflöningsförmån, hvilken kommittén benämnt *lön och beklädnadsbidrag* att på ofvan angifna sätt utgå till lika belopp af 350 kronor för officerare af olika grader. Den, som blifvit direkt befördrad till officer i regementes eller kårs reserv och fullgör den tjänstgöringsskyldighet, kommittén föreslagit, skulle således, enligt kommitténs förslag, erhålla

vid utnämningen *ekiperingshjälp* af 500 kronor,

hvarje år, han tjänstgör, *lön och beklädnadsbidrag* af 350 kronor,

under all tjänstgöring *dagaflöning* enligt nu gällande bestämmelser, samt

efter uppnådda 53 års ålder under sin återstående lifstid en årlig *pension* till belopp af 300 kronor.

Då af de 350 kronor, som föreslagits till lön och beklädnadsbidrag säkerligen nära hälften skulle komma att tagas i anspråk för beklädnadens underhållande, inses lätt att den i detta afseende af kommittén föreslagna löneförbättringen icke blifvit beräknad för högt. Den har dessutom framför den i motsvarande hänseende af chefen för generalstaben föreslagna den fördelen att dess genomförande för statsverket ställer sig väsentligen billigare.

I syfte att förnå officerare, hvilka afgå från fast anställning utan rätt till fyllnadspension, att vid eller efter afgang söka transport till reserven, har kommittén föreslagit att de nu nämnda förmånerna, med undantag af ekiperingshjälp, också skola tillkomma de till denna kategori hörande officerare, under förutsättning gifvetvis att de fullgöra den tjänstgöringsskyldighet som af kommittén föreslagits. Genom denna anordning har kommittén trott att ett värdefullt tillskott af fullt utbildade officerare, hvilka för sin utkomst eller af andra anledningar nödgats lämna sin fasta anställning i armén, i stället skulle komma att tillföras reserven.

I fråga om beredande af ökade förmåner åt underofficerspersonalen i reserv har kommittén ansett rättvisa och billighet kräva, att underofficerare under i öfrigt enahanda förhållanden som officerare också böra komma i åtnjutande af liknande förmåner som dessa. Kommittén har alltså föreslagit *ej mindre*, att underofficer, som vid eller efter afgang från beställning på stat utan rätt till fyllnadspension vunnit inträde i regementes eller kårs reserv samt såsom underofficer fullgör tjänstgöringsskyldighet motsvarande den, som för officer i liknande fall föreslagits, skall erhålla hvarje år han tjänstgör, *lön och beklädnadsbidrag* af 250 kronor,

under all tjänstgöring *dagaflöning* enligt nu gällande bestämmelser, samt

efter uppnådda 53 års ålder en årlig *pension* till belopp af 200 kronor *än äfven* att samma förmåner skola tillkomma den, som vid eller efter afgang från fast anställning blifvit direkt befordrad till underofficer

i regementes eller kårs reserv samt såsom underofficer i sådan reserv fullgör stadgad tjänstgöringsskyldighet, med rätt därjämte för denne senare, att vid utnämningen erhålla *ekiperingshjälp* till ett belopp af 300 kronor.

Kommittén har desto hellre ansett sig böra föreslå dessa förmåner åt de nämnda båda kategorierna af underofficerare, som kommittén trott att därigenom den väsentligaste delen af arméns behof af underofficerare vid en mobilisering skall komma att fyllas med en jämförelsevis tjänsteduglig kontingent af sådana underofficerare samt kommittén af skäl, till hvilka kommittén skall återkomma, icke ansett sig kunna biträda af chefen för generalstaben föreslagna åtgärder för erhållande af särskilda endast för anställning i reserv utbildade underofficerare.

För underbefälspersonalen af manskapet har kommittén ansett sig lämpligen böra föreslå de i värnpliktslagen § 35 mom. 2 bestämda förmåner samt därjämte dagaflöning till det för fast anställd personal af motsvarande grad bestämda belopp.

Då enligt kommitténs förslag, för civilmilitärer, tillhörande fältläkarekårens, intendenturkårens och fältveterinärkårens reserver, i tillämpliga delar skola gälla enahanda bestämmelser som för officerare och underofficerare i regementens eller kårers reserver, följer häraf att ifrågavarande civilmilitärer under i öfrigt liknande förhållanden jämväl skola komma i åtnjutande af enahanda förmåner. Från denna regel har dock, för att vinna öfverensstämmelse med hvad som stadgats i k. förordningen den 28 november 1902 angående anställning och pensionering af läkare vid marinläkarekåren i flottans reserv och med hänsyn till det stora behof af läkare, som uppstår vid mobilisering, föreslagits det undantag, att civilmilitär, tillhörande fältläkarekårens och fältveterinärkårens reserv, som, efter att hafva varit minst tre år fast anställd i någon af nämnda kårer, vunnit inträde i samma kårs reserv och därefter tjänstgör vid inträffande mobilisering och i krig äfvensom vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kan blifva anbefalld, skall äga att, sedan han varit fast anställd eller tillhört reserven under sammanlagdt minst 20 år, att efter

uppnådda 55 år komma i åtnjutande under sin återstående listtid af pension å 500 kronor.

Bland mera väsentliga anordningar, utöfver redan nämnda, som af kommittén föreslagits i och för ett ändamålsenligt tillvaratagande för arméns behof af öfvertalig personal, har äfven varit, att i öfverensstämmelse med hvad äfven blifvit af chefen för generalstaben ifrågasatt, officerare och underofficerare med vederlikar, hvilka afgå från beställning på stat med rätt till fyllnadspension, erhållit skyldighet att viss tid efter afskedstagandet kvarstå i vederbörande reserv med tjänstgöringsskyldighet icke blott, såsom nu är fallet, vid inträffande mobilisering och i krig utan äfven vid sådana öfningar som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kunna blifva anbefallda. I likhet med chefen för generalstaben har nämligen äfven kommittén ansett, att den till ifrågavarande kategori hörande personal nu har ringa skyldigheter i förhållande till de förmåner, som med pensionens och fyllnadspensionens åtnjutande äro förenade.

Enligt kommitténs förslag har tiden för kvarstående i reserv i allmänhet bestämts för officerare och underofficerare med vederlikar i regementens och kårers reserver samt arméfördelningars reserver till 65 år och för officerare i generalitetets reserv till 70 år. Från hvad härutinnan föreslagits har ej föreskrifvits annat undantag än för officerare och underofficerare med vederlikar, hvilka, innan de öfverskridit värnpliktsåldern, afgått från fast anställning utan att söka inträde i vederbörande truppförbands reserv äfvensom för sådana officerare och underofficerare, hvilka icke fullgjort af kommittén för rätt till pension föreslagen tjänstgöringsskyldighet. I afseende å dessa officerare och underofficerare med vederlikar har nämligen föreslagits, att de skola vara pliktiga att, så länge de befinna sig i värnpliktsåldern, kvarstå i vederbörande truppförbands reserv och då de med sin åldersklass deltaga i de uti värnpliktslagen föreskrifna öfningar, fullgöra dessa öfningar i innehafvande grad, därest de icke blifvit från sina befattningar i laga ordning skilda.

Kommittén har föreställt sig att hvad sålunda blifvit ifrågasatt skulle utan svårighet kunna genomföras på grund af de förbehåll, som

numera inrymmas i fullmakter till officers- och underofficersbeställningar på stat.

Den hufvudsakligaste kostnaden för genomförande af de förändringar i afseende å vår nuvarande reservbefälsinrättning kommittén sålunda föreslagit, belöper sig gifvetvis på de officerare i regementes eller kårs reserv, som blifvit till sådan beställning direkt befordrade. I och för beräkning af antalet officerare i denna grupp torde man kunna utgå från det förut nämnda, vid 1901 års riksdag bestämda i ännu gällande stater för armén upptagna antalet officers- och reservofficersvolontärer eller 572. Då utbildningstiden är tre år, kan alltså, under förutsättning att samtliga nummer besattes, antagas att årligen en tredjedel af volontärerna eller 191 vinner officersbefordran. Till beställning på stat befordras hvarje år i medeltal 124 af dessa och skulle således de till officerare i reserv direkt befordrade uppgå för hvarje år till ett antal af 67. I *ekiperingshjälp* skulle en hvar af dem vid utnämningen uppbära 500 kronor, hvadan årskostnaden för ekiperingshjälp till dessa reservofficerare kan antagas uppgå till 33,500 kronor. Enligt kommitténs förslag skulle ifrågavarande officerare intill 40 års ålder vara skyldiga att minst hvar tredje år tjänstgöra vid repetitionsöfningarna samt hvarje år de tjänstgjorde, åtnjuta *lön och beklädnadsbidrag* till belopp af 350 kronor. Under förutsättning att första årsklassen uppgår till ett antal af 67 kan fjärde årsklassen beräknas till 58, sjunde årsklassen till 49, tionde årsklassen till 38, trettonde årsklassen till 23 och sextonde årsklassen till 14 (Bilaga 1). Sammanlagda antalet officerare i nu uppräknade årsklasser utgör alltså 249 och sammanlagda kostnaden för deras lön och beklädnadsbidrag uppgår till 87,150 kronor, hvilket belopp således skulle motsvara årskostnaden för lön och beklädnadsbidrag. Härefter återstår att beräkna årskostnaden för *dagaflöning* åt ifrågavarande grupp af officerare. Då dessa officerare skulle åtnjuta dagaflöning under all tjänstgöring samt såsom nyss erinrades intill 40 års ålder tjänstgöra minst hvar tredje år under vederbörande truppförbands repetitions- (regements-) öfningar torde, i öfverensstämmelse med beräkningen af lön och beklädnadsbidrag, äfven i fråga om dagaflöning kunna antagas att årskostnaden motsvarar sammanlagda kostnaden för dag-

aflöningen åt hvar tredje af årsklasserna under 40 års ålder. Vid beräkningen af dagaflöning för en viss årsklass måste emellertid hänsyn tagas därtill att öfningstiden ej är lika vid samtliga truppslag, i det att vid rytteriet, fältartilleriet och ingenjörtrupperna denna tid med in- och utryckningsdagarna uppgår till 44 dagar, under det att motsvarande tid vid de öfriga truppslagen uppgår till 32 dagar. För beräkning af antalet reservofficerare vid de särskilda truppslagen har man att utgå från det i staterna för armén upptagna antalet officers- och reservofficersvolontärer. Såsom ofvan nämnts utgör detta antal 572, af hvilka 326 komma på infanteriet, 14 på positionsartilleriet, 16 på fästningsartilleriet och 12 på trängen eller på truppslagen med den kortare öfningstiden tillhopa 368, under det att 60 komma på kavalleriet, 114 på fältartilleriet och 30 på ingenjörtrupperna eller på truppslagen med den längre öfningstiden sammanlagdt 204. Efter förhållandet mellan talen 368 och 204 torde kunna beräknas att af första årsklassen af reservofficerare, hvilken angifvits uppgå till 67, skulle på truppslagen med den kortare öfningstiden komma 43 och på de öfriga truppslagen 24. Utgående från dessa siffror, har kommittén på sätt bilaga 1 utvisar ansett sig kunna beräkna kostnaden för dagaflöningen åt första årsklassen af ifrågavarande reservofficerare till 7,296 kronor, åt fjärde årsklassen till 6,324 kronor, åt sjunde årsklassen till 5,352 kronor, åt tionde årsklassen till 4,152 kronor, åt trettonde årsklassen till 2,496 kronor och åt sextonde årsklassen till 1,524 kronor. Sammanlagda kostnaden för dagaflöning åt nämnda årsklasser skulle således uppgå till 27,144 kronor, hvilket belopp på ofvan angifna grunder kan antagas motsvara årskostnaden för dagaflöningen. Med nu anställda beräkningar, enligt hvilka årskostnaden för ekiperingshjälp skulle uppgå till 33,500 kronor, för lön och beklädnadsbidrag till 87,150 kronor och för dagaflöning till 27,144 kronor, uppgår således sammanlagda årskostnaden för ifrågavarande grupp af reservofficerare till 147,794 kronor.

Att finna en fullt tillfredsställande beräkningsgrund för erhållande af en exakt siffra å beloppet af de kostnader hvartill ett genomförande äfven af öfriga af kommittén ifrågasatta förändringar i nu bestående aflöningsförhållanden skulle föranleda, har kommittén icke sett sig i stånd

till. Kommittén har emellertid gjort ett ungefärligt öfverslag, enligt hvilket dessa kostnader ej torde komma att uppgå till högre belopp än 10,000 kronor, hvadan sammanlagda årskostnaden för organisationens genomförande torde kunna beräknas till högst 160,000 kronor. I riksstaten finnes, såsom förut är nämnt, uppfördt ett anslag till reservbefälet å 53,516 kronor. Då emellertid den utveckling af reservbefälsinstitutionen, kommittén ifrågasatt, endast så småningom kan komma att äga rum, torde ökning af ifrågavarande anslag det första året icke behöfva påkallas till högre belopp än i rundt tal 10,000 kronor.

Ett bifall till den föreslagna pensioneringen af viss personal, som för närvarande icke är till pension berättigad, kommer äfven att i sinom tid föranleda någon höjning af den 1898 beräknade kostnaden för pensionering af reservofficerarne.

Hvad kommittén i öfrigt har att andraga såsom skäl för de utarbetade förslagen, finner kommittén lämpligast kunna anföras i motiveringen till de särskilda §§ i desamma.

Förslaget till förordning angående arméns personal öfver stat.

§§ 1—2.

Redan i den allmänna motiveringen har kommittén angifvit de grunder, efter hvilka arméns personal öfver stat ansetts utgöras af arméns öfvertaliga personal och af arméns reserver.

Då i gällande tjänstgöringsreglemente för armén del II, kap. II, § 1 mom. 7 och 9 upptagits bland personal öfver stat äfven fältläkarstipendiater och fältveterinärstipendiater, har kommittén haft under öfvervägande, huruvida icke i § 2 af kommitténs förslag, utom den där omförmälda öfvertaliga personal jämnväl borde upptagas fältläkarstipendiater och fältveterinärstipendiater, men då i stat finnes uppförda fasta arfvoden till ett bestämdt antal sådana stipendiater, nämligen till 17 fältläkarstipendiater af första klassen, 34 fältläkarstipendiater af andra klassen samt 8 fältveterinärstipendiater, har kommittén ansett det vara stridande mot begreppet öfvertalig personal att till sådan hänföra ifrågavarande stipendiater.

Examinerad intendentsaspirant, som omförmäles i tjänstgöringsreglementet för armén del II, kap. II, § 2, mom. 5, har här förbigåtts, då han är upptagen på stat vid vederbörligt truppförband.

§ 3.

Bestämmelser rörande den i denna § omförmälda personals tjänstgöringsskyldighet har kommittén ansett lämpligen icke böra inrymmas i förordningen utan meddelas af konungen i kommandoväg.

Enligt de nu gällande bestämmelserna, hvilka återfinnas i tjänstgöringsreglementet för armén del II, kap. II, § 2 mom. 1, 2 och 3, har officers- och reservofficersvolontär utom nummer lika tjänstgöringsskyldighet med officers- eller reservofficersvolontär i nummer, underofficer utan lön tjänstgöringsskyldighet under de årliga vapenöfningarna äfvensom då rege-

mentet uppkallas till hela sin styrka och surnumerär underlöjtnant enahanda tjänstgöringsskyldighet som underlöjtnant på stat; med eget medgifvande kan underofficern beordras äfven till annan tjänstgöring; den surnumerära underlöjtnanten bör dock icke utan eget medgifvande beordras till andra särskilda tjänsteförrättningar utom regementet än dem, som afse hans egen utbildning och ej heller vid regemente, som icke är sammandraget till tjänstgöring, till särskilda tjänsteförrättningar, tillhörande tjänsten på roten, däremot kan vid ständigt tjänstgörande regemente regementschefen göra de inskränkningar i afseende å surnumerär underlöjtnants tjänstgöring mellan vapenöfningarna, hvartill han kan finna skäl vara för handen.

I dessa tjänstgöringsbestämmelser har kommittén icke ifrågasatt någon ändring. Då all till arméns reserv hörande personal af officers- och underofficers grad eller rangklass enligt såväl kommitténs förslag som jämlikt nu gällande föreskrifter skall under all tjänstgöring äga uppbära dagaflöning enligt reglementet för arméns aflöning under fred, har emellertid kommittén ansett häraf otvetydigt böra följa att äfven den i denna paragraf omförmälda öfvertaliga personal, hvars tjänstgöringsskyldighet är väsentligen större än reservpersonalens i motsvarande grader, bör komma i åtnjutande af enahanda förmån.

§ 4.

De föreskrifter, som af konungen i kommandoväg utfärdats i afseende å officerare, hvilka undfått afsked från beställning på stat med tillstånd att såsom lönlösa kvarstå i regemente eller kår, äro grundade på de nådiga bref af den 1 februari 1836, den 5 juli 1843 och den 15 september 1868, för hvilka ofvan redogjorts. Enligt dessa föreskrifter äga ifrågasvarande officerare icke att kvarstå öfver stat längre än tre år, så vida icke Kungl. Maj:t på ansökan förlänger denna tid. På grund af departementschefsskrivelse den 13 april 1898 meddelas dylikt tillstånd i i regeln endast åt den, som fullgjort minst fem års vapenöfningar, och förnyadt sådant tillstånd endast i särskildt ömmande fall samt därest sö-

kanden under den tid, han förut på egen begäran stått lönlös, antingen varit anställd i främmande makts krigstjänst eller under minst två år fullgjort repetitions- (regements-) öfning. Chefen för generalstaben har i sitt ofvanberörda yttrande af den 30 april 1903 anført, att då ansökningar om afsked från beställning på stat med tillstånd att utan lön i regemente eller kår kvarstå under de senare åren blifvit allt talrikare och med den ökade tjänstgöringstiden kunde väntas ännu oftare återkomma, det, med hänsyn till arméns tjänstbarhet, vore nödigt att vidtaga någon inskränkning i ofvan nämnda medgifvanden beträffande dylikt afsked. I sådant afseende har chefen för generalstaben föreslagit, dels att tillstånd att på berörda villkor kvarstå öfver stat borde gifvas allenast en gång åt hvar och en sökande för en till högst två år begränsad tid och dels att, då staten på utbildningen af kaptener och fanjunkare nedlagt jämförelsevis stora kostnader och således borde se till, att utbytet häraf icke utan bindande skäl förringades, kaptener och fanjunkare borde fråntagas rätten till ansökan om sådant kvarstående och denna rätt endast bibehållas för subalternofficerare och sergeanter. Beträffande denna personals tjänstgöring har chefen för generalstaben föreslagit skyldighet för personalen att mot rätt till dagaflöning under tjänstgöring deltaga i de årliga repetitions-(regements-)öfningarna samt i öfrigt då regementet uppkallas till hela sin styrka.

Såsom blifvit i ett af de yttranden, som afgifvits öfver berörda förslag, erinradt, är afsikten med ifrågavarande bestämmelser utan tvifvel å ena sidan att bereda personer, som söka utkomst på andra lefnadsbanor tillfälle att i sitt nya yrke förvärfva tillräcklig erfarenhet för att fatta ett afgörande beslut, huruvida de skulle öfvergifva militäryrket eller icke, och å andra sidan, att förebygga att dessa personer, om de tillåtas återgå på stat, under sin frånvaro förlora alltför mycket i tjänstevana. Med hänsyn till dessa omständigheter har äfven kommittén ansett att den tid, för hvilken tillstånd att kvarstå lönlös må beviljas lämpligen bör sättas till högst två år, äfvensom att någon bestämmelse om *rätt* till återinträde på stat icke bör inrymmas i författningen, utan sådant återinträde i hvarje särskildt fall bero på vederbörandes pröfning. Där-

emot har kommittén, beträffande den af chefen för generalstaben föreslagna åtgärden att frångå kaptener och fanjunkare rätt att göra ansökan om tillstånd att kvarstå öfver stat, icke funnit giltigt skäl vara för handen för vidtagande af en dylik åtgärd, lika litet som kommittén funnit någon anledning att ändra ens den högre officerare i detta afseende hittills medgifna rätt. Kommittén har också åt de två första punkterna i denna § gifvit en sådan lydelse att däraf tydligt framgår, att alla officerare och underofficerare, hvilka afgå från beställning på stat kunna på ansökan, de förre till Konungen och de senare till vederbörande regements- eller kårchef, erhålla tillstånd att under ofvan nämnda tid af högst två år kvarstå såsom lönlösa i regemente eller kår, subalternofficer med bibehållen befordringsrätt.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad chefen för generalstaben ansett har äfven kommittén föreslagit att i denna § omförmälda officerare och underofficerare skola hafva skyldighet att tjänstgöra vid de årliga repetitions-(regements-)öfningarna, likväl under förutsättning att icke, hvad vidkommer officerare Konungen och i fråga om underofficerare arméfördelningschef, finner skäl att på därom gjord framställning i hvarje särskildt fall annorlunda bestämma. Den af chefen för generalstaben föreslagna skyldigheten för dessa personer att tjänstgöra jämväl då regementet eller kåren uppkallas till hela sin styrka, har kommittén ansett lämpligen böra i öfverensstämmelse med hvad som skett i afseende å personalen vid reserverna uttryckas så att däraf tydligt framgår deras skyldighet att tjänstgöra vid inträffande mobilisering och i krig äfvensom vid sådana öfningar, som till utrönande af härens krigsberedskap eller för utbildning af beväringens andra uppbåd eller landstormen kunna blifva anbefallda.

I likhet med chefen för generalstaben har äfven kommittén föreslagit att ifrågavarande personal skall under all tjänstgöring åtnjuta dagaflöning enligt reglementet för arméns aflöning under fred.

För civilmilitärer med lön på stat, tillhörande intendenturkåren har kommittén ansett böra i tillämpliga delar gälla hvad rörande officerare i denna § stadgats och i sådant afseende i § inrymt bestämmelse. Ett bifall till detta förslag torde föranleda ändring i vissa §§ i gällande

instruktion för intendenturkåren. Kommittén har emellertid desto mindre trott det falla inom ramen för det kommittén lämnade uppdrag att uppgöra förslag till dessa ändringar, som, efter hvad kommittén erfarit, instruktionen för intendenturkåren hos annan myndighet är under omarbetning.

§ 5.

Beträffande auditörer i regemente eller kår äfvensom vice auditörer har i denna § ansetts böra uttalas, att de äro underkastade den tjänstgöringsskyldighet, Konungen i kommandoväg bestämmer, mot ersättning enligt reglementet för arméns aflöning under fred.

Enligt nu gällande bestämmelse i tjänstgöringsreglementet för armén del II kap. II § 2 mom. 6 äga de enahanda tjänstgöringsskyldighet som auditörer på stat.

§ 6.

Med hänsyn till arméns organisation har kommittén ansett arméns reserver böra uppdelas i trenne stora hufvudgrupper, regimentens och kårers reserver — till hvilka räknats äfven generalstabens, fortifikationens och de civilmilitära kårernas reserver — arméfördelningarnas reserver och generalitetets reserv.

Då i reglementet för kungl. väg- och vattenbyggnadskåren den 22 december 1851 är stadgadt, att denna kårs officerare kunna under krig i händelse af behof kommenderas till ingenjörstjänstgöring vid armén, äfvensom att kåren, hvad disciplin, subordination och ansvarsbestämmelser för tjänstefel anginge, lydde under krigslag, har kommittén haft under öfvervägande, huruvida icke äfven denna kår vore att hänföra till armén samt huruvida icke för sådant fall samma kår eller dess reserv borde i denna § inräknas bland arméns regimentens och kårers reserver. Då emellertid, på sätt senast blifvit af särskilda utskottet vid 1901 års riksdag framhållet, vid underdänig föredragning den 7 oktober 1881 af det förslag

till ny strafflag för krigsmakten, som låg till grund för den nu varande lagen i ämnet af dåvarande chefen för justitiedepartementet i oförtydbara ordalag uttalats, att väg- och vattenbyggnadskåren, ehuru dess personal enligt det förutnämnda för kåren utfärdade reglementet i vissa afseenden lydde under krigslag, dock icke vore hörande till krigsmakten, samt någon förändring i kårens ställning sedermera icke ägt rum, har kommittén ansett det falla utom det kommittén lämnade uppdrag att yttra sig beträffande denna kår eller att utarbete något förslag till ändrade föreskrifter rörande dess öfvertaliga personal.

§ 7.

Den för en större allmänhet svårförstådda skillnad, som i nu gällande reservbefälsförordning göres mellan »befäl i reserv» och »reservbefäl», i det att det förra befälet anses innehafva beställning i reserv, som tillika förefinnes vid regemente eller kår, hvaremot det senare anses innehafva beställning, som icke tillika förefinnes vid regemente eller kår, har kommittén ansett onödig att bibehålla och i stället för båda dessa kategorier användt den gemensamma benämningen personal eller befäl i reserv. Enligt kommitténs förslag består i öfverensstämmelse härmed personalen i regementes eller kårs reserv af officerare, utan att skillnad göres mellan officerare i reserv och reservofficerare, vidare af underofficerare äfvensom af underbefäl af manskapet samt af civilmilitärer af officers och underofficers rang.

§ 8.

I denna § har endast afsetts att angifva de olika kategorier, hvaraf officerspersonalen i regementes eller kårs reserv enligt kommitténs förslag utgöres, samt de olika officersbeställningarnas benämning.

§ 9.

Såsom redan framhållits i den allmänna motiveringen, har kommittén beträffande de i denna § äsyftade officerare i allo anslutit sig till den af

chefen för generalstaben uttalade åsikten, att mot *rättigheten* till den numera i afsevärd mån höjda pensionen bör sättas *skyldigheten* att inträda i regementes eller kårs reserv och där fullgöra viss tjänstgöringsskyldighet. Beträffande denna tjänstgöringsskyldighet, tiden för kvarståendet i reserven samt om den dagaflöning dessa officerare under ifrågavarande tjänstgöring böra åtnjuta har kommittén förut yttrat sig.

Att officerare, som varit chefer för själfständiga truppförband, icke afses i denna §, framgår vid jämförelse med innehållet i § 8 a).

Då, enligt det kungl. brefvet af den 22 juni 1877, tiden för rätt till fyllnadspension för den, som i öfrigt uppfyllt de för erhållande af sådan pension föreskrifna villkor, inträder för officerare af kompaniofficers grad redan vid 50 år och för de i denna § afsedda regementsofficerare vid 55 år, samt skyldighet att afgå ur tjänsten är stadgad för löntagare, som med tre år öfverskridit den för rätt till fyllnadspension i den tjänst, han innehar, stadgade lefnadsålder, inses lätt att ur denna kategori bör vara att årligen påräkna för reserven ett antal fullt utbildade officerare.

§ 10.

I motiven till de af chefen för generalstaben utarbetade förslagen har chefen för denne beträffande officerare, som afgått från fast anställning utan rätt till fyllnadspension, men *efter* det de öfverskridit värnpliktsåldern anført, hurusom från skilda håll föreslagits, att dessa officerare af till och med kaptens eller motsvarande grad skulle medgifvas rätt att vid afskedstagandet från aktiv tjänst före uppnådd pensionsålder genom fortsatta inbetalningar till pensionskassan vid uppnådd pensionsålder komma i åtnjutande af en efter deras tjänstetid och tjänstegrad vid afskedstagandet afpassad pension.

Chefen för generalstaben har emellertid på anförda skäl i fråga om nyssnämnda grupp af officerare icke föreslagit annat, än att dem måtte medgifvas rätt att behålla sin beställning i reserv intill fyllda 53 år mot viss tjänstgöringsskyldighet.

I fråga åter om officerare, hvilka afgått från fast anställning, *innan* de öfverskridit värnpliktsåldern, har chefen för generalstaben föreslagit, att dessa officerare skulle berättigas att, därest de kvarstått i reserven intill fyllda 40 år och fullgjort repetitionsöfningar minst hvar tredje år, efter uppnådda 53 års ålder under sin återstående lifstid uppbära en årlig pension till belopp af 500 kronor.

Emot detta förslag har af chefen för femte arméfördelningen erinrats, att den sålunda ifrågasatta pensioneringen kunde leda till egendomliga konsekvenser. Om t. ex. en officer toge afsked vid 38 års ålder och då inginge i reserven till fyllda 40 år, skulle han vid fyllda 53 år komma i åtnjutande af pension, hvaremot samme officer, om han tjänade kvar några år till, så att gränsen för värnpliktsåldern öfverskredes, icke skulle erhålla någon pension alls, oaktadt han i detta fall tjänat staten längre.

Liknande erinran har gjorts äfven af en annan arméfördelningschef, som tillika förklarat sig icke finna *något* skäl, hvarför den äldre af ifrågasvarande båda åldersgrupper, omfattande 40—50 års män, icke föreslagits att komma i åtnjutande af samma förmåner som den närmast yngre gruppen.

Kommittén har ansett de antydda olägenheterna lämpligast kunna undvikas därigenom, att alla officerare, som afgå från beställning på stat utan rätt till fyllnadspension, beredas möjlighet att vid eller efter afgången för vinnande af pension erhålla inträde i truppförbandets reserv och att fullgöra den stadgade tjänstgöringsskyldighet.

För motiven i öfrigt till de i denna § i syfte att bereda armén ökad tillgång på befäl föreslagna bestämmelser har redan i den allmänna motiveringen redogjorts.

§ 11.

I denna § meddelas bestämmelser angående den grupp af officerare, hvilka uti nu gällande bestämmelser benämnas reservofficerare.

Grunderna för dessa bestämmelser hafva angifvits i den allmänna motiveringen.

§ 12.

Såsom motivering för denna § lärer vara tillfyllest att hänvisa till hvad i den allmänna motiveringen anförts.

§ 13.

I det af chefen för generalstaben uppgjorda förslag till ny härordning, som förelades 1901 års riksdag, hade, såsom ofvan är nämnt, förslagits, att för beredande af ökad tillgång på reservunderbefäl den utväg borde anlitas att årligen bland de värnpliktige till reservunderbefäl utbildades sådana individer, som härför befunnes lämpliga.

Härom har i motiven till de af chefen för generalstaben nu utarbetade författningsförslagen anförts, bland annat:

I den nådiga propositionen till nu gällande härordning vore grunderna för den afsedda utbildningen af reservunderbefälet vid infanteriet utstakade. Man funne häraf, att denna utbildning skulle äga rum under rekrytskoleperioden och så fördelas, att de tre första månaderna ägnades åt undergående af rekrytutbildning, medan återstoden af tiden för beväringsrekrytskolan — enligt propositionen fem månader — afsåges för den egentliga underbefälsutbildningen, hvilken skulle kunna medhinnas på denna jämförelsevis korta tid endast därigenom att vissa afkortningar i de för utbildningen af det fast anställda underbefälet stadgade kurser vidtoges med hänsyn till reservbefälets enklare, mera begränsade uppgifter. Sedan emellertid, på grund af Riksdagens beslut, hela tiden för beväringsrekrytskolan vid infanteriet blifvit minskad till fem månader, och då någon afkortning af den för reservunderbefälsämnenas afsedda egentliga rekrytutbildningen (3 månader) icke kunde ifrågasättas, skulle därest ofvan angifna organisationsgrunder tillämpades på den af Konungen med Riksdagen antagna härordningen, icke mer än två månader återstå för de värnpliktiga underbefälselevernas underbefälsutbildning, hvilket återigen uppenbarligen vore alltför ringa tid, för att de skulle kunna bringas ens de allra första grunderna af de kunskaper och färdigheter,

af hvilka de hade behof för ernående af förmågan att under repetitions-(regements-)öfningarna och i fält förrätta underbefälstjänst. Med den begränsning, tjänstgöringstiden under fred för flertalet af de värnpliktige i gällande värnpliktslag fått, vore det icke möjligt att af dem utbilda vare sig reservkorpraler eller ännu mindre reservunderofficerare, åtminstone icke på den tid, som de voro lagligt förbundna att tjänstgöra. Det återstode dock att tillse, om icke på frivillighetens väg lämpliga värnpliktige kunde uttagas, hvilka funnes benägna att mot skälighets ersättning underkasta sig den ökade tjänstgöring, som för utbildningen till reservunderofficerare erfordrades. Detta skulle innebära, att vid infanteriet och därmed likställda truppslag, värnpliktige, som genomgått beväringsskolan och därunder utbildats såsom reservunderbefälsämnen, frivilligt underkastade sig att, för utsikten att vinna befördran till underbefäl och uti underbefäls grad fullgöra såväl återstående repetitionsöfningar som eventuellt ifrågakommande krigstjänstgöring, genomgå en tilläggskurs, uti hvilken fortsatt korpralsutbildning, äfvensom underofficersutbildning bibringades dem. Sagda kurs, som tydligen borde fortgå under en tid af minst tre månader (under den första öfvergångsperioden — intill år 1908 — på grund af rekrytskolans kortvarighet fyra månader), skulle afslutas med afläggandet af reservunderofficersexamen. Kursen borde vara förlagd till vederbörligt truppförband under tiden för där pågående beväringsskolan och kunde lämpligen samordnas med »andra årets utbildning» för de reservofficersvolontärer, hvilka ej erhöles underofficersutbildning tillsammans med officersvolontärerna. Härigenom vunnos, att öfningarna för dessa båda kategorier af reservbefälsämnen kunde — till fromma för bägge — utföras gemensamt, och att äfven kostnaden för kursernas anordnande blefve jämförelsevis ringa. Ifrågavarande värnpliktige skulle efter afslutad underofficersutbildning befördras vid början af näst påföljande repetitions-(regements-)öfningar till reservkorpraler (reservkonstaplar) och efter samma öfningars slut till reservsergeanter; allt under förutsättning att de uppfyllde därför stadgade fordringar. Fråga vore blott, om utsikt funnes, att värnpliktige till nämnvärdt antal komme att vilja underkasta sig ofvan angifna tilläggstjänstgöring. Ensamt begäret att vinna

underofficersgraden torde icke kunna förmå dem härtill. Äfven möjlighet att därmed vinna ekonomiska fördelar måste alltså beredas dem. Den ersättning, staten beredde reservunderofficerarna ansåge chefen för generalstaben böra blifva:

a) ekiperingshjälp vid första underofficersutnämningen, uppgående till 200 kronor eller samma belopp, som i beklädnadsgodtgörelse för år förut varit anslaget åt sergeant vid garnisonerad trupp;

b) aflöning under tjänstgöring, nämligen:

dels dagaflöning till samma belopp som för fast anställd underofficer af motsvarande grad;

dels lön för hvarje år, under hvilket vederbörande varit i tjänstgöring, beräknad efter samma grunder som för reservofficerare och således uppgående:

för reservsergeant till 260 kronor och för reservfanjunkare till 400 kronor; samt

c) pension, hvilken torde böra sättas till: 300 kronor per år efter uppnådda 53 års ålder.

För egen del har kommittén icke ansett sig kunna biträda hvad chefen för generalstaben sålunda föreslagit. Äfven om genom de ifrågasatta anordningarna tillräcklig tillgång på underofficerare skulle kunna vinnas, skulle likväl, enligt kommitténs mening, fördelarna här af i militäriskt afseende icke vara så stora som vid första påseende kunde tyckas. Den tjänsteduglighet och tjänstevana, som genom berörda anordningar skulle kunna vederbörande bibringas, blefve tvifvelsutan vida underlägsen den, som är tillfinnandes hos det fast anställda underbefälet af manskapet i dess högre grader och i alla händelser skulle de eventuella fördelarna af samma anordningar icke uppvägas af därmed förenade kostnader.

Den mest värdefulla förstärkning af underofficerspersonalen i regementes eller kårs reserv har kommittén trott kunna erhållas dels i sådana underofficerare, som vid eller efter afgang från beställning på stat utan rätt till fyllnadspension erhålla transport till regementes eller kårs reserv, dels i korpraler (konstaplar), hvilka vid eller efter afgang från fast anställning direkt befordras till underofficerare i sådan reserv.

För de anordningar, kommittén föreslagit i syfte att från dessa båda kategorier erhålla den önskade förstärkningen af underofficerspersonalen, har kommittén i den allmänna motiveringen redogjort. Genom bifall till dessa anordningar i förening med bestämmelse om skyldighet för underofficerare, som med rätt till fyllnadspension afgått från beställning på stat att tillhöra truppförbandets reserv till fyllda 65 år äfvensom genom de åtgärder, kommittén föreslagit i syfte att för reserven tillvarataga jämväl underofficerare, som, innan de öfverskridit värnpliktsåldern, afgått från fast anställning utan att söka inträde i reserven, torde, enligt kommitténs mening, för fyllande af arméns hela behof af underofficerare blifva på ett så tillfredsställande sätt sörjdt som öfver hufvud under för handen varande förhållanden kan ske.

§§ 14—17.

Bestämmelserna i dessa §§ hvila på i hufvudsak enahanda grunder som motsvarande bestämmelser i §§ 9—12 angående officerare.

§§ 18—19.

Enligt § 5 d) af nu gällande reservbefälsförordning är den, som afgått från stamanställning, innan han öfverskridit värnpliktsåldern samt tillhör manskapet, berättigad att kvarstå i reserv, allt efter som inträdet i reserven vunnits, medan han befann sig i beväringss- eller landstormsåldern intill utgången af beväringss- eller landstormstiden.

Chefen för generalstaben har föreslagit, att denna bestämmelse måtte ändras därhän, att sådant kvarstående skulle medgifvas underbefäl af manskapet allenast till och med fullgörandet af den sista honom jämlikt värnpliktslagen åliggande repetitionsöfning.

Såsom motiv för detta ändringsförslag har chefen för generalstaben anført, att af den nu gällande föreskriften i detta afseende följde den för mobiliseringen betydande olägenheten, som i mån af det indelta manskapets ersättande med volontärer och den häraf sannolikt följande ökningen

af antalet korpraler i reserven alltnär skulle framträda, att en mängd i beväringens ålder varande f. d. fast anställda icke skulle få påräknas för de regementens behof, hvilka de på grund af sin kyrkoskrifningsort skulle tillhöra, utan skulle komma att tillföras de, kanske vidt aflägsna truppförband, i hvilkas reserver de skulle kvarstå.

Mot hvad chefen för generalstaben härutinnan föreslagit och anförts har af chefen för första arméfördelningen erinrats, att då underbefäl af manskapet efter erhållet afsked i regeln aflyttade till sådana orter, där de kunde erhålla framtida utkomst och antalet af dylika personer således blefve mycket växlande inom olika värnpliktsområden, tillgången å denna personal, om den skulle tillhöra det regemente, inom hvars område den vore bosatt, blefve vid mobilisering å somliga regementen riklig, vid andra åter betänkligt ringa; att om däremot ifrågavarande personal bibehölles i det regementes reserv, där densamma fått sin utbildning, mobiliseringstillgången utjämnades, samt att olägenheten af att under mobiliseringstiden ett antal dylika personer med enskild färd fortskaffades till en mer eller mindre från boningsorten aflägsen belägen mobiliseringsort icke vore oöfvervinnelig.

I samma ämne har inspektören för trängen anförts, bland annat:

I vårt underbefäl af manskapet ägde vi ett särdeles godt material och, fastän afskedadt volontärbefäl vore att tillgå antingen i beväringen eller i landstormen, borde man icke härmed nöja sig, utan den goda utbildning, det ägde, och den militära hug och anda, som det besatte, borde underhållas genom återkommande öfningar. Inspektören för trängen ogillade därför den ändring i afseende å befälets af manskap kvarstående i reserven som af chefen för generalstaben föreslagits. I mån som det indelta befälet ersattes med volontärer, komne med afseende å tillgång af f. d. fast befäl af manskap väsentligen större ojämnhet regementena emellan att göra sig gällande, för så vidt icke kvarstående i reserven fortfarande medgäfvos. Det vore därför önskvärdast, att äfven de korpraler, som utbildats ur de värnpliktiges led, kunde kvarstå i just det regementes reserv, där de fått sin utbildning, ty därigenom skulle tillgången jämnast fördelas, hvarjämte detta befäl skulle känna sig fästadt vid visst regemente.

Kommittén, som ansett, att underbefälspersonalen af manskapet i regementes eller kårs reserv i främsta rummet bör rekryteras af vice-korpraler (vicekonstaplar), korpraler (2. konstaplar), och distinktionskorpraler (1. konstaplar) efter afgång från fast anställning, men som tillika velat öppna möjlighet jämnväl för värnpliktige, hvilka fullgjort reservunderofficersutbildning, att vinna befordran till underbefälsbeställning i regementes eller kårs reserv, har i hufvudsak anslutit sig till de skäl, som sålunda blifvit af chefen för första arméfördelningen och inspektören för trängen anförda. Kommittén har därför föreslagit, att ifrågavarande underbefälspersonal i regementes eller kårs reserv skall, så länge samma personal är i bevaringsåldern, kvarstå i truppförbandets reserv samt vara pliktig att i innehafvande grad deltaga i de öfningar, som i värnpliktslagen föreskrifvas, äfvensom att där tjänstgöra vid inträffande mobilisering och i krig samt vid sådan öfning, som till utrönande af härens krigsberedskap kan blifva anbefalld.

I detta sammanhang torde emellertid böra anmärkas, att vid bifall till kommitténs förslag vederbörande chef erhåller vissa göromål i afseende å ifrågavarande personals redovisning, hvilka, om chefens för generalstabens förslag föredrages, i stället tillkomma inskrifningsområdesbefälet likasom att vederbörande chef jämnväl måste se till, att han ej i sitt truppförbands reserv upptager ett större antal underbefäl af manskapet än som motsvarar truppförbandets behof vid mobilisering.

§ 20.

I det yttrande, som af medicinalstyrelsen afgifvits öfver de af chefen för generalstaben utarbetade förslagen, har anförts, bland annat:

Enligt §§ 6 och 7 af förslaget till förordning angående ersättning åt personal, tillhörande arméns reserver, skulle hvarken ekiperingshjälp eller rätt till pension tillkomma bataljonsläkare och bataljonsveterinärer i fältläkar- och fältveterinärkårernas reserver. Skulle emellertid den militära sjukvården och veterinärväsendet inom vår armé kunna fylla sina

uppgifter under ett krig, vore det alldeles nödvändigt, att militärläkarnas och äfven militärveterinärernas antal afsevärdt ökades. Enligt meddelande af öfverfältläkaren vid armén utgjorde bristen på läkare vid en mobilisering 146 eller omkring en tredjedel af det erforderliga antalet, hvilken brist skulle fyllas genom aftal med civila läkare. Tydligt vore dock, att en dylik utväg måste blifva i hög grad osäker, hvarjämte hela den militära sjukvårdstjänsten vore för flertalet af de läkare, man på detta sätt lyckades anskaffa, tämligen främmande. Dessutom borde tagas i betraktande, att sjukvården vid arméns samtliga reservsjukhus i hemorten komme att bestridas af civila läkare, hvilka icke vore inräknade i mobiliseringsbehovet. Den verkliga bristen på läkare blefve i själfva verket större, än hvad ofvan angifvits, då såsom läkare beräknats äfven samtliga värnpliktiga medicine kandidater, af hvilka ett icke obetydligt antal så nyligen påbörjat sina studier i praktisk medicin och kirurgi, att någon själfständig läkarverksamhet icke kunde åt dem anföras. Af skäl, som icke behöfde anföras, kunde behovet af ökade läkarkrafter för armén endast i ringa mån fyllas genom anställning på stat af flera militärläkare, än de nu därå uppförda. Icke heller vore det fördelaktigt att i betydligare mån, än hvad redan blifvit beslutadt, öka fältläkarstipendiaternas antal, särskildt därför, att dessa härigenom komme att mera sällan användas till tjänstgöring vid trupp och deras utbildning såsom militärläkare sålunda alltför mycket inskränktes. Däremot talade alla skäl för, att man borde söka bereda sådana fördelar åt de läkare, som kunna vara hågade att inträda i fältläkarkårens reserv, att dessas antal i väsentlig mån ökades, icke minst därför, att denna utväg till bristens fyllande säkerligen blefve den för staten minst betungande. Men för att detta mål skulle kunna vinnas, vore det icke tillräckligt att hithörande personer erhöile en viss lön det år, desamma deltagit i en repetitionsöfning; vida kraftigare skulle härtill medverka, om äfven åt bataljonsläkare i reserven rätt bereddes till samma pension, som föreslagits för reservofficerare, reservintendenter och reservunderintendenter samt under liknande villkor, som skulle gälla för officerare, eller att hafva uppnått 53 års ålder samt såsom bataljonsläkare i reserven hafva fullgjort minst

sex repetitionsöfningar under olika år. Härigenom skulle äfven ett annat mål vinnas. Då nämligen en ovillkorlig tjänstgöringsskyldighet icke kunde åläggas hithörande personer, vore det ganska sannolikt, att den föreslagna lön, en bataljonsläkare i reserven skulle det år, han deltog i en repetitionsöfning, icke komme att locka synnerligen många att anmäla sig till dylik tjänstgöring, hvilket däremot säkerligen blefve fallet, om deltagandet i ett visst antal dylika öfningar utgjorde villkoret för pensions erhållande. Men tydligt vore, att tjänstbarheten hos militärläkare såväl som hos andra vid armén anställda personer komme att sänkas om dessa under en lång följd af år icke deltagit i några öfningar. Medicinalstyrelsen ville dessutom erinra därom, att jämlikt kungl. förordningen angående anställning och pensionering af läkare vid marinläkarkåren i flottans reserv den 28 november 1902 den, som, efter att hafva minst tre år, varit såsom läkare eller stipendiat anställd i flottans stam, anställdes i marinläkarkåren i flottans reserv, ägde att på vissa villkor vid 55 års ålder komma i åtnjutande under sin återstående lifstid af en årlig pension å 500 kronor, hvarför det ville synas billigt, att en liknande förmån bereddesh bataljonsläkare i fältläkarkårens reserv, helst behovet af ett ökad antal militärläkare i och för en mobilisering vore långt större vid armén än vid flottan. Hvad medicinalstyrelsen sålunda anförde, gällde i hufvudsak äfven bataljonsveterinärer i fältveterinärkårens reserv.

I afseende å civilmilitärer, tillhörande intendenturkårens reserv, har generalintendenten och chefen för denna kår i det utlåtande i ämnet, han i anledning af chefens för generalstabens förslag afgifvit, fästat uppmärksamheten på nödvändigheten af att, i samband med intendenturkårens ombildning till en rent militär kår, för kårens personal nedsätta pensionsåldern, hvilken för närvarande är 60 eller 65 år, till samma åldersgränser, som gällde för dess militära gelikar, äfvensom att jämväl i öfrigt bestämmelserna för kårens personal i reserv bragtes i största möjliga öfverensstämmelse med dem för de militära reserverna af armén.

I anslutning till de skäl, som sålunda blifvit af medicinalstyrelsen och generalintendenten anförda, har kommittén föreslagit att för civilmilitärer, tillhörande fältläkarkårens, intendenturkårens eller fältveterinär-

kårens reserver, i tillämpliga delar enahanda bestämmelser skola gälla som för officerare och underofficerare i regementens eller kårers reserver. De afvikelser från denna regel, som beträffande civilmilitärer, tillhörande fältläkarkårens eller fältveterinärkårens reserv, af kommittén föreslagits, hafva såsom redan i den allmänna motiveringen framhållits, ansetts betingade för vinnande af närmare öfverensstämmelse med hvad som stadgats i kungl. förordningen den 28 november 1902 angående anställning och pensionering af läkare i marinläkarkårens i flottans reserv.

Den nu gällande reservbefälsförordningen upptager bland beställningar, som förefinnas vid regementes eller truppkårs reserv, äfven reservpastors- och reservauditörsbeställningar.

I afscende å dessa beställningar har chefen för generalstaben anført, att om man närmare granskade mobiliseringsbehovet af präster och auditörer funne man, att detta behof mer än väl kunde tillgodoses med de fast anställda prästerna och auditörerna samt vice auditörerna, äfven om en synnerligen stor afdragsprocent beräknades för tillfälligt otjänstbara eller vakanta; ja, ett så stort öfverskott uppstode, att därmed behovet af sådan personal äfven vid de reservtrupper, som under ett krig kunde komma att uppsättas, borde blifva tillgodosedt, utan att de värnpliktige tillhörande präster och auditörer behöfde tagas i anspråk. Då sålunda ur mobiliseringssynpunkt reservpastors- och reservauditörsbeställningarna vore fullständigt obehöfliga, och då regementspastorer samt auditörer, som tagit afsked, kunde erhålla tillstånd att kvarstå i reserven vid vederbörande truppförband, syntes icke tillräckligt skäl förefinnas för bibehållande af förstnämnda reservbeställningar, hvilkas innehafvare undandroges den tjänst vid den mobiliserade armén, de eljest såsom värnpliktige varit underkastade. Olägenheten häraf framträdde tydligast, om man besinnade, att dessa reservpastorer och reservauditörer just vore i besittning af den bildning och de egenskaper i öfrigt, som skulle gjort dem särskildt skickade till ledare och förgångsmän bland de värnpliktige, därest de fått tillhöra dessa.

Kommittén, som ansett att icke heller pastorer och auditörer behöfva finnas i reserv äfvensom att beställningar i reserv vid generalstaben eller

fortifikationen eller af personal, tillhörande arméns förråds- och handtverksstater eller af musikanförare icke äro af behovet påkallade, har följaktligen ansett, att andra civilmilitära beställningar i reserv icke böra finnas än de i denna § uppräknade, till fältläkarkårens, intendenturkårens och fältveterinärkårens reserver hörande.

§ 21.

Enär den tjänsterang som tillkommer officerare, hvilka efter att hafva varit chefer för själfständiga truppförband afgår från sådan beställning med rätt till fyllnadspension, lägger hinder i vägen för deras användande vid de lägre truppförbanden, har kommittén ansett, att sådana officerare böra vara skyldiga att inträda i vederbörande *arméfördelnings* reserv. Motivet för föreskriften om dylik skyldighet är detsamma, som anförts i afseende å motsvarande kategori af officerare i regementes eller kårs reserv. Tiden för kvarstående i reserv är såsom för dessa senare intill fyllda 65 år. Har officer af nu ifrågavarande kategori erhållit generals grad, har han ansetts böra inträda i generalitetets reserv.

§ 22.

Bestämmelserna i denna § hvila på samma grunder som motsvarande bestämmelser i §§ 9, 14 och 21. Tiden för kvarstående i generalitetets reserv har dock, med hänsyn till hithörande officerares pensionsålder, blifvit satt intill fyllda 70 år.

Militärbefälhafvaren på Gottland, hvilken är berättigad att kvarstå i tjänst till 68 års ålder kan följaktligen icke tillhöra *arméfördelnings* reserv, där kvarstående upphör vid 65 års ålder. Kommittén har därför föreslagit, att sådan militärbefälhafvare, äfven om han icke erhållit generals grad, skall inträda i generalitetets reserv.

§ 23.

Denna paragraf motsvaras af § 1 mom. 2 i gällande reservbefälsförordning. Annan ändring har här ej föreslagits än att generalitetets reserv, som nu är arméfördelningsvis underställd vederbörande arméfördelningschef, ansetts böra i stället i sin helhet omedelbart underställas Konungen.

§ 25.

Enligt nu gällande reservbefälsförordning skall den, som direkt befordrats till officer i reserv (reservofficer), räkna tjänsterang efter alla fast anställda officerare inom graden. Chefen för generalstaben har anmält, att denna föreskrift vore ägnad att i afsevärd mån nedsätta reservofficersinstitutionen i den allmänna meningen. Bestämmelsen utgjorde ett afsteg från de eljest tillämpade grundsatserna för den militära befälsrätten och kunde, därest antalet reservofficerare komme att i erforderlig mån ökas, lätt medföra, att officerskåren till stort men för samhörighetskänslan och tjänstens skötande blefve delad i två sinsemellan främmande skarpt skilda hälfter. Chefen för generalstaben har därför ifrågasatt, om icke berörda föreskrift, hvilken i framtiden lätt kunde betydligt minska tilloppet till reservofficersbeställningarna, borde helt och hållet upphävas.

Kommittén, som delat denna uppfattning, har i öfverensstämmelse härmed i denna paragraf inrymt bestämmelse, enligt hvilken all personal öfver stat skall räkna tjänsterang efter samma grunder som på stat anställd personal i samma grad eller rangklass.

§ 26.

Enligt tjänstgöringsreglementet för armén tillsättas beställningarna såsom kassör och redogörare, kassör och förrädsförvaltare vid fortifikationen samt förvaltare vid artilleriets tygstater m. fl. af arméförvaltningen medelst förordnande, och böra till beställningarna, hvilka af arméförvalt-

ningen kungöras till ansökan lediga, företrädesvis ifrågakomma under-officerare vid fortifikationen.

Om hvad i denna paragraf föreslagits vinner bifall, skulle förordnande å omförmälda beställningar komma att meddelas af Konungen. Arméförvaltningen behöfde emellertid därför icke blifva utan inflytande i afseende å tillsättandet af dessa beställningar, utan har kommittén tänkt sig att de borde tillsättas först efter förslag af arméförvaltningen på enahanda grunder som hittills.

§§ 27—28.

Att inträde i reserv bör förutsätta afgång från fast anställning, liksom att personal, som afgått från beställning på stat med rätt till fyllnads-pension eller som i värnpliktsåldern afgått från fast anställning, skall inträda utan ansökan i reserv med bibehållande af förut innehafd grad eller rangklass, men att utom i dessa fall för inträde i reserv bör fordras egen ansökan, torde utan vidare följa af hvad i öfrigt beträffande hit-hörande personal föreslagits.

§§ 29—30.

Nu gällande bestämmelser om inträde i reserv, förenadt med befordran, samt om befordringar inom reserv återfinnas i §§ 4 och 6 af förordningen den 17 juni 1893 angående organisation af arméns reserver enligt den lydelse dessa paragrafer 1901 erhållit. De ändringar af dessa bestämmelser, som af kommittén i §§ 29 och 30 föreslagits, hafva i hufvudsak betingats dels af den allmänna ståndpunkt, kommittén intagit till frågan om medlen att bereda armén ökad tillgång till reservbefäl, dels af den uppfattning beträffande reservbefälets uppgift, för hvilken den i allmänna motiveringen redogjorts och till hvilken kommittén anslutit sig.

Bestämmelsen i § 29 att inträde i reserv, förenadt med befordran, må beviljas såsom fältläkarstipendiat för hvarje värnpliktig, som fullgjort

stadgad tjänstgöringsskyldighet under vapen enligt värnpliktslagen samt aflagt medicine kandidatexamen och tjänstgjordt vid universitets-klinik äfvensom vid serafimerlasarettets medicinska och kirurgiska kliniker, har tillkommit med föranledande af chefens för generalstaben förslag i ämnet.

§ 31.

De ändringar af gällande bestämmelser i fråga om transport, innehållet af denna paragraf innebär, hafva synts påkallade af de föreslagna bestämmelserna i de två närmast föregående paragraferna.

Till förbyggande af att underlöjtnant i reserv skall kunna, utan att förut hafva tillägnat sig all den praktiska utbildning, kommittén ansett vara nödig för befordran till beställning på stat, erhålla transport till sådan beställning har bestämmelsen slutet af i denna paragraf tillkommit.

§ 32.

Reservernas personal åtnjuter såväl enligt nu gällande bestämmelser som enligt chefens för generalstaben förslag vid alla slag af personliga tjänsteuppdrag för resa reseersättning och dagtraktamente efter resereglementet samt under förrättnings-tid enligt samma reglemente dagtraktamente som dock från ingången af nionde förrättningsdagen jämkas efter tariffen Bil. A vid reglementet för arméns aflöning under fred.

Kommittén, som ansett enahanda förmåner böra vid personliga tjänsteuppdrag tillkomma äfven öfrig personal öfver stat, har i öfverensstämmelse med denna uppfattning redigerat förevarande paragraf.

§ 33.

Deuna paragraf har i kommitténs förslag influtit i samma lydelse som den i gällande förordning angående ersättning åt personal, tillhörande arméns reserver, äger.

§ 34.

Den bestämmelse i reglementet för arméns aflöning under fred, hvar till här hänvisas, återfinnes i det nu gällande reglementet i § 114 mom. 6 och 7.

§ 35.

Till förebyggande däraf att statsverket åsamkas onödiga kostnader för hästlega med mera till officer i reserv, som tjänstgör beriden på egen häst, hafva i denna paragraf, hvars innehåll hämtats från § 5 i gällande förordning angående ersättning åt personal, tillhörande arméns reserver, orden »och därvid ej göres beriden å kronans häst» utbytt mot orden »och därvid ej *kan* göras beriden å kronans häst».

Ändring i sådant syfte har jämväl blifvit af arméförvaltningen i dess utlåtande öfver chefens för generalstaben förslag ifrågasatt.

Paragrafen har dessutom ansetts böra affattas så, att den kommer att afse icke blott personal, tillhörande arméns reserver, utan äfven all öfrig personal öfver stat.

§ 36.

Flertalet af de i denna paragraf omförmälda ämnen hafva ansetts vara af beskaffenhet att icke lämpligen böra i författningen inrymmas.

§§ 37—38.

I dessa paragrafer hafva endast redaktionella ändringar och förtydliganden af nu gällande bestämmelser i fråga om afsked och förlust af rätt till pension blifvit gjorda.

I afseende å officerare, hvilka, innan den nya förordningen träder i kraft, afgått från beställning på stat, och hvilka enligt gällande föreskrifter finnas upptagna i någon af de båda kategorierna »f. d. officerare, tjänstgöringsskyldiga under krigstid» eller »i armén kvarstående officerare», har kommittén föreställt sig, att dessa, vid bifall till kommitténs förslag, komma att utan vidare churu med bibehållande af sina nuvarande skyldigheter och rättigheter och sålunda t. ex. utan skyldighet att anlägga ny uniform, öfverföras till vederbörande reserver för att där redovisas. Häri-genom skulle dessa båda kategorier redan vid förordningens trädande i kraft komma att helt och hållet upphöra.

Förslaget till kungörelse angående sättet för officers- och reservofficersvolontärers antagning och utbildning.

Ehuru kommittén vid utarbetandet af sitt förslag till förordning angående arméns personal öfver stat funnit den nu gällande kungl. kungörelsen den 14 mars 1902 angående sättet för officers- och reservofficersvolontärers antagning och utbildning i flera afseenden vara i behof af omarbetning, har kommittén likväl ansett det falla utom sitt uppdrag att i afseende å innehållet af samma kungörelse i sak föreslå andra ändringar än sådana som stå i direkt samband med de ändringar, kommittén föreslagit i gällande föreskrifter rörande arméns personal öfver stat. Då emellertid de af denna anledning vidtagna ändringarna, ehuru till större delen i och för sig af mindre vikt, beröra flertalet af kungörelsens paragrafer, har kommittén föreställt sig, att det vore mest praktiskt, om en ny kungörelse i ännu utfärdades och i sådant afseende uppgjort förslag, i hvilket sistberörda ändringar inrymts men öfriga bestämmelser från den nu gällande författningen oförändrade upptagits.

§ 1.

Genom de ändringar i gällande föreskrifter rörande arméns personal öfver stat, som kommittén föreslagit, har åsyftats att bereda armén ökad tillgång på reservbefäl. I närmaste samband med detta syfte står utan tvifvel frågan om behörighetsvillkoren för antagning till reservofficersvolontär. Enligt den ursprungliga lydelsen af § 1 i 1902 års kungörelse stadgades såsom villkor för att blifva antagen till reservofficersvolontär — förutom de allmänna fordringarna i afseende å kroppsbeskaffenhet och ålder, som gälla för inträde vid armén — att vederbörande aspirant aflagt mogenhetsexamen eller genomgått sjökrigsskolans sjätte landklass. Därest icke mogenhetsexamen aflagts, skulle volontär, för att blifva antagen, i stället hafva med godkända kunskaper genomgått någon af följande skolor, näm-

ligen: Chalmers tekniska läroanstalt i Göteborg, högre afdelningen, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut, B- eller C-kursen, Göteborgs handelsinstitut, ettåriga fackkursen, eller något af landtbruksinstitutet vid Alnarp eller Ultuna.

Vid nästlidna års riksdag väcktes motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande utfärdande af sådana bestämmelser, att elever, som utexaminerats med godkända kunskaper från de tekniska elementarskolorna, blefve berättigade att antagas till reservofficersvolontärer vid armén, därest de för öfrigt fyllde de fordringar, som Kungl. kungörelsen den 14 mars 1902 därför stadgade. Motionen understöddes af ett af Andra kammarens tillfälliga utskott, som framhöll, bland annat, att såväl vid armén som vid flottan behovet af reservbefäl vore särdeles stort. De volontärer, som anmälde sig, motsvarade icke på långt när det behöfliga antalet reservofficerare, hvarför det vore i hög grad önskvärdt att om möjligt bereda ett större antal lämpliga personer, än som med gällande bestämmelser kunde ske, tillfälle att kunna, därest de hade håg och fallenhet, anmäla sig för fyllande af de betydliga luckorna bland reservofficerarne. De från de tekniska elementarskolorna utgående eleverna, hvilkas medelålder vid utträdet ur skolan uppginge till omkring 21 år, finge i regel anses innehafva en allmänbildning, hvilken icke i afsevärd grad skilde sig från en nyblifven students och väl kunde jämnställas med den allmänbildning, flertalet af de från handelsskolorna, landtbruksskolorna eller, med hänsyn till marinen, navigationsskolorna utgående eleverna besatte. Enligt utskottets mening borde vid bedömandet af en ung mans lämplighet till reservofficersvolontär afseende fästas ej blott vid hans rent teoretiska utbildning, hvilken ofta gjorde honom föga skickad för det praktiska lifvets värf, utan lika mycket vid hans praktiska allmänbildning och intressen, hans vana och förmåga att på egen hand taga sig fram i lifvet. De elever, som utginge ur de tekniska elementarskolorna, vore på grund af deras i allmänhet mognare lefnadsålder samt praktiska yrkesriktning, i dessa afseenden i regeln öfverlägsna dem, som nyss aflagt studentexamen. Vid inträdet i teknisk elementarskola hade de fleste eleverna genomgått femte eller högre klass af allmänt läroverk.

Andra kammaren biföll också motionen, hvaremot första kammaren afslog densamma, sedan under diskussionen inom kammaren blifvit upplyst, att frågan vore föremål för Kungl. Maj:ts behandling.

Sedermera har, på grund af en den 26 mars 1904 utfärdad kungl. kungörelse om ändrad lydelse af nu förevarande paragraf, den, som genomgått teknisk elementarskola, blifvit berättigad att antagas till reservofficersvolontär.

De skäl, som föranledde nyssberörda riksdagsutskott att gifva sitt understöd åt den ofvan berörda motionen vid 1903 års riksdag, hafva synts kommittén äfven äga sin fulla tillämplighet i afseende å *skogsinstitutets lägre kurs*. Enligt hvad kommittén från sakkunnigt håll inhämtat rörande de från denna kurs utgående eleverna få äfven desse unge män i regel anses innehafva en allmänbildning, som icke afsevärdt skiljer sig från en nyblifven students, och kunna de vid jämförelse med de skolors elever, hvilka redan nu äga rätt att antagas till officersvolontärer, fullt jämnställas med dessa. För inträde i skogsinstitutets lägre kurs fordras nämligen att hafva genomgått fem klasser vid allmänt läroverk med flyttningsbetyg till sjätte klassen samt komplettering i matematik och naturvetenskap, om sökanden ej godkänts i dessa ämnen. Vanligen hafva dock eleverna genomgått flera klasser än fem, och i regeln äro de vid inträdet i kursen studenter. Kursen, som genomgås på ett och ett halft år, är afsedd för utbildande af privata forstmän. Då årligen 20 å 30 sökande anmäla sig till kursen, men endast 10 kunna vinna inträde, måste stark gallring äga rum bland de sökande, af hvilka flertalet ett par år öfvat sig i praktisk verksamhet för deras blifvande yrke.

I betraktande af dessa omständigheter har kommittén föreslagit sådan ändring i denna paragraf, att äfven de, som genomgått skogsinstitutets lägre kurs, blifva berättigade att antagas till reservofficersvolontärer vid armén, därest de för öfrigt uppfyllt därför stadgade fordringar.

I öfverensstämmelse med hvad som skett i kungl. kungörelsen den 26 maj 1899 angående antagning, utbildning och pensionering af reservbefäl för flottan har kommittén ansett böra i denna paragraf bland antagningsvillkoren jämväl upptagas villkoret att vara svensk undersåte.

§ 3.

Med hänsyn till innehållet i denna paragraf, jämförd med § 12 i nu gällande kungörelse, har kommittén ansett, att sistnämnda paragraf bort hafva sin rätta plats såsom ett sista stycke i § 3, hvarvid orden »dock senast vid den tid, då underofficersutbildningen för sådan volontär bör taga sin början» i slutet af paragrafen fått såsom öfverflödiga utgå.

§ 5.

Med skrifvelse den 8 april 1904 har chefen för landtförsvarsdepartementet till kommitténs kännedom öfverlämnat ett nådigt bref af samma dag, utvisande, att, sedan i ett särskildt fall befälhafvaren för Norrbottens regemente hemställt, att en namngifven yngling, hvilken anhållit att blifva antagen till reservofficersvolontär vid regementet, måtte, därest han vunne sådan anställning, få såsom genomgången rekrytutbildning räkna sig till godo af honom fullgjord första årets vapenöfning såsom värnpliktig och sålunda innevarande år kommenderas till tjänstgöring för erhållande af underofficersutbildning, Kungl. Maj:t bifallit ifrågavarande framställning.

Kommittén har ansett, att hvad Kungl. Maj:t sålunda i ett särskildt fall bifallit bör erhålla allmän giltighet, samt i sådant afseende i ett nytt stycke af denna paragraf inrymt bestämmelse.

§§ 6—8.

Enligt nu gällande bestämmelser måste chef för regemente eller kår till officers- eller reservofficersvolontärer antaga alla de ynglingar, som därtill anmält sig och som fullgjort de för antagande stadgade villkor. Efter afslutad rekrytutbildning äga de volontärer, som aflagt mogenhets-examen eller genomgått sjökrigsskolans sjätte landklass, hos chefen skriftligen anmäla om de önska utbildas för officersanställning på stat eller för anställning såsom reservofficerare. Chefen äger icke befogenhet att afgöra, hvilka eller huru många volontärer, som vid truppförbandet må fortsätta utbildning till officersvolontärer. Först sedan volontärerna erhållit ett års underbefälsutbildning och sedan Kungl. Maj:t bestämt, huru många

elever truppförbandet för året får sända till fortsatt officersutbildning vid krigsskolan, äger chef rätt att afgöra, hvilka af de i underofficersskola utbildade få fortsätta sin utbildning till officerare på stat. Författningen medgifver, att de volontärer, som vid detta urval icke sändas till krigsskolan, må fortsätta sin utbildning till reservofficersbeställning, men någon möjlighet för dem att blifva fast anställda officerare finnes ej.

Antalet af dem, som söka anställning såsom officers- och reservofficersvolontärer, är mycket växlande. Vid vissa truppförband, såsom vid de i hufvudstaden förlagda och vid specialvapnen är antalet af dylika sökande vida större än truppförbandet har behof af, under det att vid andra en stor brist råder på sådana aspiranter. Vid de regementen och kårer, där tillgången är stor, sker som sagdt gallringen först sedan volontärerna underkastat sig en hel vinterperiods utbildning med därtill knutna förhoppningar och därmed förbundna kostnader. Det missnöje, som måste blifva en följd häraf, är i viss mån berättigadt, särskildt när man betänker, att de unga männen förlorat ett år i utbildning för det civila yrke, de blifva tvungna därefter välja. Med hänsyn till nödvändigheten af att truppförbandens officerskårer årligen rekryteras med ett efter personalens styrka afpassadt antal, kan det årliga antalet elever vid krigsskolan icke bestämmas efter antalet befintliga kompetenta officersvolontärer, hvadan följderna blir att ett stort antal i öfrigt kompetenta och dugliga volontärer måste nekas fortsatt utbildning till officerare på stat. Det har sålunda inträffat, att öfver 50 % af för fortsatt officersutbildning kompetenta volontärer måst hänvisas att efter en kostbar och hedrande militär tjänstgöring välja annat yrke.

Om vederbörande chefer erhöile befogenhet att redan efter den för officers- och reservofficersvolontärerna gemensamma rekrytskolans slut bestämma dels det antal volontärer som året därefter finge från truppförbandet sändas till krigsskolan, dels äfven hvilka af de vid truppförbandet anställda, som därtill blifvit utsedda, skulle de ofvan påvisade olägenheterna kunna undvikas och de ynglingar, som icke kunna få fortsätta vid det regemente, där de inträdt, antingen öfvergå till annat regemente eller ock ett år tidigare kasta om lefnadsbana.

Kommittén, som velat begagna tillfället att uttala sig för önskvärdenheten af bestämmelse i nu angifven riktning, har emellertid ansett frågan härom icke stå i ett sådant samband med det kommittén lämnade uppdrag, att det kunnat tillkomma kommittén att i berörda afscende afgifva förslag till ändrad lydelse af någon eller några af nu förevarande paragrafer.

Sista stycket i § 7 har likväl ansetts böra hafva sin rätta plats såsom ett sista stycke i § 8, hvarjämte, till förtydligande af meningen, orden »allt under förutsättning att de uppfylla därför stadgade fordringar» ansetts böra utbytas mot orden »allt under förutsättning att de visat sig till sådan befordran lämpliga och i öfrigt uppfyllt därför stadgade fordringar».

§ 10.

Om, såsom kommittén i § 25 af sitt förslag till förordning angående arméns personal öfver stat ifrågasatt, sådan personal skall räkna tjänstegrad enligt samma grunder som på stat anställd personal i samma grad eller rangklass, har kommittén ansett häraf böra blifva en följd, att vederbörande truppförbands officerskår får tillfälle att uttala sig äfven angående reservofficersvolontärernas lämplighet för utbildning till officerare.

Då, enligt § 11, med afgifvande af förslag till reservofficersvolontärs befordran till underlöjtnant skall anstå till dess officersexamen vid krigsskolan för året ägt rum, har kommittén ansett, att också reservofficersvolontär efter aflagd reservofficersexamen ej bör befordras till fanjunkare (styckjunkare) förrän samtidigt med eleverna i årets officerskurs vid krigsskolan.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts har kommittén föreslagit ändrad lydelse af paragrafen, hvarvid jämväl den nu varande paragrafens första punkt såsom öfverflödig uteslutits.

§§ 13—14.

I dessa paragrafer hafva i sak några ändringar icke blifvit gjorda.

B I L A G A.

*Bilaga 1.***B e r ä k n i n g**

af kostnaden för dagaflöning åt de officerare i regementes eller kårs reserv, som blifvit till sådan beställning direkt befordrade.

Års- klass.	Lefnads- ålder.	Antal office- rare.	Tjänstgöringstid vid repetitions-(regements)- öfningar.	Antal dagar.	Samman- lagda beloppet af dagaflöning (efter 3 kronor för dag).
1:a	24:e året	67	43 officerare i 32 dagar	1,376	7,296 kr.
			24 » » 44 » 	1,056	
				2,432	
2:a	25:e »	64	41 » » 32 » 	1,312	6,972 »
			23 » » 44 » 	1,012	
				2,324	
3:e	26:e »	61	39 » » 32 » 	1,248	6,648 »
			22 » » 44 » 	968	
				2,216	
4:e	27:e »	58	37 » » 32 » 	1,184	6,324 »
			21 » » 44 » 	924	
				2,108	
5:e	28:e »	55	35 » » 32 » 	1,120	6,000 »
			20 » » 44 » 	880	
				2,000	
6:e	29:e »	52	33 » » 32 » 	1,056	5,676 »
			19 » » 44 » 	836	
				1,892	
7:e	30:e »	49	31 » » 32 » 	992	5,352 »
			18 » » 44 » 	792	
				1,784	

Års- klass.	Lefnads- ålder.	Antal office- rare	Tjänstgöringstid vid repetitions-(regements)- öfningar.	Antal dagar.	Samman- lagda beloppet af dagaflöning (efter 3 kronor för dag).
8:e	31:a året	46	29 officerare i 32 dagar	928	
			17 » » 44 »	748	
9:e	32:a »	43		1,676	5,028 kr.
			27 » » 32 »	864	
			16 » » 44 »	704	
				1,568	4,704 »
10:e	33:e »	38	24 » » 32 »	768	
			14 » » 44 »	616	
				1,384	4,152 »
11:e	34:e »	33	21 » » 32 »	672	
			12 » » 44 »	528	
				1,200	3,600 »
12:e	35:e »	28	18 » » 32 »	576	
			10 » » 44 »	440	
				1,016	3,048 »
13:e	36:e »	23	15 » » 32 »	480	
			8 » » 44 »	352	
				832	2,496 »
14:e	37:e »	20	13 » » 32 »	416	
			7 » » 44 »	308	
				724	2,172 »
15:e	38:e »	17	11 » » 32 »	352	
			6 » » 44 »	264	
				616	1,848 »
16:e	39:e »	14	9 » » 32 »	288	
			5 » » 44 »	220	
				508	1,524 »

Anm. Förestående beräkning är uppgjord i öfverensstämmelse med den beräkning af årliga kostnaden för reservofficersinrättningen, hvilken förekommer såsom bilaga n:r 12 till fjärde hufvudtiteln i Kungl. Maj:ts proposition N:o 1 till 1898 års riksdag.